

LIBYAN TILANNEKATSAUS TAMMIKUUSSA 2018

Tiivistelmä

Tässä raportissa kuvataan Libyan turvallisuusolosuhteita sekä poliittista tilannetta vuodesta 2016 tammikuuhun 2018 ulottuvalla ajanjaksolla. Raportti keskittyy erityisesti vuoden 2017 tapahtumiin ja aseellisen konfliktin vaikutuksiin siviileille.

Libyassa toimii kaksi kilpailevaa hallitusta, eikä vallan jakamisesta ei olla päästy sopimukseen. Poliittiset toimijat ovat liittoutuneet aseellisten ryhmien kanssa, lisäksi maassa on useita aseellisia ryhmiä, jotka toimivat varsin itsenäisesti. Myös valtion turvallisuusviranomaiset ovat liittoutuneet eri aseellisten tai poliittisten ryhmien kanssa.

Taisteluita käydään usein lähellä asutusta ja ne aiheuttavat siviilivahinkoja. Taisteluiden aiheuttaman väkivallan lisäksi siviilit voivat joutua siepatuiksi, myös sodan aiheuttaman räjähdäjämät aiheuttavat siviiliuhreja.

Katsauksen kokoamisessa on käytetty erilaisia julkisia lähteitä, kuten kansainvälisten järjestöjen ja tutkimuslaitosten tuottamia raportteja ja tietoaaineistoja sekä näitä täydentävää uutismateriaalia, joka on ollut Maahanmuuttoviraston saatavilla raportin kirjoittamishetkellä.

Abstract

This report gives an overview of the security and political situation in Libya from 2016 until January 2018. It focuses especially on the events of 2017 and the effects of the armed conflict towards civilians.

There is no agreement on political power-sharing; there are currently two rival governments in Libya. Political actors have allied with armed groups; in addition, there are several armed groups that function quite independently. The state's security apparatus is allied with different armed or political groups.

Fighting takes place close to civilian targets and they often cause casualties. In addition to the violence caused by fighting civilians can be abducted. Also explosive remnants of war cause casualties.

The report is based on different public sources, such as reports published by international organizations and research institutes and complementary news material, which the Finnish Immigration Service has had access to at the time of writing of this report.

Libyan kartta. Lähde: Wikimedia Commons, Asav 22 August 2011.

Sisällys

Johdanto	4
1. Konfliktin osapuolet	5
1.1. Presidentillinen neuvosto (Presidential Council) ja Government of National Accord (GNA)	5
1.2. Edustajainhuone (House of Representatives).....	7
1.3. Libyan National Army (LNA).....	7
1.4. Government of National Salvation	8
1.5. ISIS	8
2. Turvallsuustilanne.....	9
2.1. Väkivallan ilmenemismuodot.....	9
2.2. Siviilikuolemat ja loukkaantuneet.....	10
2.3. Turvallsuustilanne ja väkivallan ilmenemismuodot alueittain.....	11
2.3.1. Tripoli	12
2.3.2. Länsi-Libya (Tripolitania)	15
2.3.3. Itä-Libya (Kyrenaika).....	17
2.3.4. Etelä-Libya (Fezzan).....	19
3. Uhat siviilejä kohtaan.....	20
3.1. Ihmisoikeusloukkauksia ja haavoittuvia ryhmiä.....	20
3.1.1. Uskonnolliset vähemmistöt ja uskonnollisiin kohteisiin tehdyt iskut.....	20
3.1.2. Naiset, lapset ja seksuaalinen väkivalta.....	20
3.1.3. Sieppaukset ja vangitsemiset	21
3.1.4. Media, yliopistot ja poliitikot	22
3.1.5. Laittomat teloitukset.....	22
3.1.6. Rekrytointi aseellisiin ryhmiin.....	23
4. Maan sisäisesti siirtymään joutuneet ja siirtolaiset.....	24
4.1. Sisäisesti siirtymään joutuneet	24
4.1.1. Palaaminen	25
4.2. Siirtolaiset, pakolaiset ja turvapaikanhakijat.....	25
5. Humanitaarinen tilanne.....	28
Lähteet.....	31

Johdanto

Libya on edelleen sekasortoisessa tilanteessa. Muammar Gaddafin hallinto kaatui vuonna 2011 ja vuodesta 2014 maassa on ollut käynnissä aseellinen konflikti. Talous on romahtanut ja eri puolilla maata toimii aseellisia järjestöjä.¹

Aseellisen konfliktin alettua vuonna 2014 taisteluita on käyty erityisesti alueiden, tieverkoston ja kaupunkien hallinnasta, mutta myös öljyresursseista ja öljyn salakuljetusverkostoista.² IHS Jane'sin mukaan aseellinen konflikti on tällä hetkellä pattitilanteessa, jossa minkään osapuolen ei uskota saavan merkittäviä voittoja taistelemalla.³

Neuvotteluita on käyty yhtenäishallituksen luomisesta useita vuosia, mutta eri osapuolet, käytännössä niitä edustavat Faiez al-Serraj ja Khalifa Haftar eivät ole päässeet yhteisymmärrykseen.⁴ Joulukuussa 2017 Haftar sanoi, etteivät presidentillinen neuvosto ja sen nimittämä Government of National Accord (GNA) ole enää laillisia toimijoita.⁵ Maalle ei myöskään ole saatu kirjoitettua uutta perustuslakia.⁶ ICG:n Libya-asiantuntija korostaa, että nyt neuvotteluita käyvät osapuolet eivät edusta koko Libyaa, eivät edes kaikkia taistelevia ryhmiä.⁷ Parlamenttivaaleja suunnitellaan kuitenkin pidettäväksi vuonna 2018.⁸

Paikallisia yhteisöjä Etelä-Libyassa haastatelleet tutkijat ovat todenneet, että paikallisten aseelliset ryhmät ovat itsenäisiä. Ne voivat liittoutua Pohjois-Libyassa istuvien hallitusten kanssa hyvin joustavasti tilanteen mukaan.⁹

Kaoottisen tilanteen vallitessa eri toimijat kilpailevat Libyan siviilirekisteri- ja passihallinnon kontrollista. YK:n alaisen asiantuntijapaneelin mukaan eri puolueet ovat myöntäneet laittomasti ilmeisesti aitoja passeja, myös ei-libyalaisille taistelijoille, jotka ovat sittemmin lähteneen maasta. Tämän seurauksena esimerkiksi Turkki on alkanut vaatia libyalaisilta viisumeita elokuusta 2015 lähtien.¹⁰

Alueen valtiot ovat tukeneet liittolaisiaan Libyan kriisissä. Esimerkiksi Egypti ja Tsad ovat tukeneet Khalifa Haftarin johtamaa armeijaa (Libyan National Army, LNA). Arabiemiraatit ovat lähteiden mukaan hyökänneet Libyassa islamisteja vastaan.¹¹ Länsimaista vain Italia on avannut suurlähetystön Libyaan, Tripoliin.¹²

ICG:n Libya-asiantuntijan mukaan tavallisten ihmisten elämää vaikeuttaa taisteluita tai hallinnon puuttumista enemmän talouden romahtaminen. Tuontitavaran, josta ihmiset ovat riippuvaisia, hinnat ovat nousseet ja käteisvaroista on puutetta maassa.¹³

¹ Stephen 7 December 2017

² Tubiana & Gramizzi 2017, s. 112. ICG:n vuonna 2015 ilmestyneessä raportissa on kartta öljy- ja kaasukenttien, -putkien ja -satamien sijainneista. Ks ICG 3 December 2015: *The Prize: Fighting for Libya's Energy Wealth*. <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/165-the-prize-fighting-for-libya-s-energy-wealth.pdf>

³ IHS Jane's SSA 5 January 2018a

⁴ Gazzini 2 May 2017

⁵ El Amrani 21 December 2017

⁶ Human Rights Council 13 January 2017, s. 11–12

⁷ Gazzini 2 May 2017

⁸ El Amrani 21 December 2017

⁹ Tubiana & Gramizzi 2017, s. 112

¹⁰ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 15

¹¹ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 18; IHS Jane's SSA 11 December 2017b

¹² Africa Confidential 9 June 2017; Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale (päiväämätön)

¹³ Gazzini 2 May 2017

Tiedonsaantia Libyasta vaikeuttaa se, että esimerkiksi YK:n alaisilla eri toimijoilla ei ole pääsyä maan eri osiin. Kaikki paikalliset ihmiset eivät myöskään halua jakaa kokemuksiaan, koska pelkäävät heihin kohdistuvan oikeudenloukkauksia.¹⁴

1. Konfliktin osapuolet

Gaddafin kaatumisen jälkeen luotiin National Transitional Council (NTC) ja sitä seurasi General National Congress (GNC). GNC loi vuonna 2014 uuden lakia säätävän elimen, House of Representative (HoR, edustajainhuone). Vuonna 2014 alkaneiden aseellisen yhteenottojen seurauksena edustajainhuone joutui pakenemaan Tripolista Tobrukiin, Itä-Libyaan, jossa se on edelleen. Marraskuussa 2014 Libyan ylin oikeusaste (Libyan Supreme Court), joka istuu Tripolissa, julisti vaalit, joilla edustajainhuone valittiin, laittomiksi. Siitä lähtien maassa on ollut kilpailevia hallintoja.¹⁵

Libyan poliittinen tilanne on edelleen hyvin sekava. Eri poliittiset osapuolet ovat osapuolina myös taisteluissa. Välittäjät ovat pyrkineet saamaan tuloksia aikaan poliittisella ja ruohonjuuritasolla, mutta poliittisessa prosessissa tai taisteluiden vähentämisessä ei ole edistytty merkittävästi.¹⁶

Tripolissa toimii YK:n tukema presidentillinen neuvosto (Presidential Council) ja Tobrukissa ja Baydassa Itä-Libyassa keskenään liittoutuneet House of Representatives ja Libyan National Army (LNA). Nämä toimijat käyvät keskenään neuvotteluja, mutta vallanjaosta ei ole päästy yksimielisyyteen.¹⁷

Libyassa on satoja aseellisia ryhmiä¹⁸, joista monet ovat sidoksissa puolustus-, sisä- tai oikeusministeriöön. Valtio maksaa taistelijoiden palkat, mutta ryhmät eivät ole valtion hallinnassa. Eri ryhmät pitävät alueita paikallisesti hallinnassa. Esimerkiksi pidätyskeskukset, joissa pidetään laittomasti maassa olevia siirtolaisia, ovat paikallisten aseellisten ryhmien hallinnassa.¹⁹

Libyassa toimii myös ulkomaisia palkkasotureita, jotka osallistuvat taisteluihin ja toimivat esimerkiksi ihmissalakuljettajina.²⁰

1.1. Presidentillinen neuvosto (Presidential Council) ja Government of National Accord (GNA)

Presidential Council, presidentillinen neuvosto, muodostettiin maaliskuussa 2016 Tripoliin. Se oli alunperin yhdeksänhenkinen neuvosto ja sitä johtaa Fayeze al-Serraj. Neuvosto ei ole yhtenäinen, vaan siinä on sisäisiä ristiriitoja ja al-Serrajin asemaa on kyseenalaistettu.²¹ Neuvostosta on eronnut jäseniä erimielisyyksien takia ja osa jäsenistä on eronnut.²² European Council on Foreign Relationsin mukaan vain kaksi

¹⁴ Human Rights Council 13 January 2017, s. 4

¹⁵ IHS Jane's 5 January 2018b

¹⁶ Tubiana & Gramizzi 2017, ss. 116–118; Gazzini 2 May 2017

¹⁷ Gazzini 2 May 2017

¹⁸ IHS Jane's on listannut Libyassa toimivia aseellisia ei-valtiollisia ryhmiä. Ks. IHS Jane's SSA 30 November 2017b.

Libya: Non-State Armed Groups. <https://janes.ihs.com/NorthAfrica/Display/1303814> [edellyttää kirjautumista]

¹⁹ Human Rights Council 13 January 2017, s. 4

²⁰ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 18

²¹ Human Rights Council 13 January 2017, s. 4; Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 9–10; Stephen 7 December 2017

²² Africa Confidential 3 February 2017

neuvoston jäsentä, al-Serraj ja hänen sijaisensa, ovat yhä aktiivisia.²³ Neuvosto istuu laivastotukikohdalla Tripolissa.²⁴

Presidentillinen neuvosto on nimittänyt Government of National Accordin (GNA) GNC:n (General National Congress) pohjalle (ks. alla kappale 1.2).²⁵ Se on myös luonut omat aseelliset joukkonsa, presidentillinen kaarti (Presidential Guard), maaliskuussa 2016. Niiden tehtävä on IHS Jane'sin mukaan erityisesti valtiollisten tahojen, kuten keskuspankin, suojeleminen. Ensimmäiset oppilaat kaartiin valmistuivat elokuussa 2017. Koska GNA:lla ei ole todellisia toimintamahdollisuuksia pääkaupunki Tripolin ulkopuolella, on mahdollista, että joukot toimivat vain pääkaupungissa.²⁶

YK:n nimittämän asiantuntijaneelin mukaan presidentillinen neuvosto on heikko, eikä sillä ole Libyan eri viranomaisia hallinnassaan.²⁷ Neuvostoa on vastustettu muun muassa siksi, koska sen on katsottu toimivan ulkovaltojen alaisuudessa.²⁸

GNA ei voi laillisesti hallita koko Libyaa, koska se ei ole päässyt yhteisymmärrykseen Tobrukissa toimivan edustajainhuoneen (ks. alla kappale 1.2.) kanssa yhtenäishallituksen luomisesta. YK:n tukema hallinto Tripolissa on siis tässä suhteessa riippuvainen Tobrukin hallinnosta. Ilman toimivan hallinnon luomista, ei Libyaa tai sen taloutta pystytä myöskään uudistamaan eikä kansalaisille pystytä tarjoamaan peruspalveluita.²⁹ Al-Serraj on käynyt neuvoston alaisuudessa poliittista dialogia edustajainhuoneen ja Khalifa al-Ghweilin (ks. alla kappale 1.4.) kanssa.³⁰

Presidentillinen neuvosto on riippuvainen joistain tripolilaisista aseellisista ryhmistä (esim. Rada Special Deterrance Forces, Tripoli Revolutionaries Brigade ja Ghnewa Brigade). Sillä on aseellisina vastustajinaan Khalifa al-Ghweilin johtamia aseellisia ryhmiä Tripolissa. Nämä tekijät voivat johtaa siihen, että neuvosto menettää tärkeiden liittolaisten tuen Misratassa (esim. Misratah Municipal Council).³¹

Presidentillisen neuvoston alaiset (Operations Room to Combar the Islamic State) ja GNA:n alaiset (48th Infantry Brigade) joukot ovat taistelleet toisiaan vastaan esimerkiksi Sabrathassa.³²

Rada Special Deterrance Forces (toiminnasta Tripolissa, ks. kappale 2.3.1.) toimii GNA:han kuuluvan sisäministeriön alla ja sen tehtäviin kuuluu erityisesti terroristin, huumeiden, ihmiskaupan ja muun rikollisuuden torjuntaa.³³ Se on ollut useiden ISISiin, huumekauppaan ja muuhun rikolliseen toimintaan liittyvien pidätysten takana, mutta sitä on myös kritisoitu laittomien pidätysten tekemisestä.³⁴ Se on vaatinut konservatiivista pukeutumista ja käyttäytymistä ja taistellut epäislamilaisten

²³ European Council on Foreign Relations (päiväämätön)

²⁴ Stephen 7 December 2017

²⁵ IHS Jane's 5 January 2018b

²⁶ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 10; IHS Jane's 5 January 2018b

²⁷ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 7

²⁸ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 10

²⁹ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 9; IHS Jane's SSA 5 January 2018a ; Stephen 7 December 2017

³⁰ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 9

³¹ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 9; Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 9, alaviite 1; Gazzini 2 May 2017

³² UNSMIL 2 October 2017

³³ SecDev 30 January 2017, s. 2

³⁴ Prentis/Libya Herald 10.1.2018

pitämiään asioita vastaan. Nämä toimet ovat osaltaan vähentäneet sen suosiota paikallisten keskuudessa.³⁵

1.2. Edustajainhuone (House of Representatives)

Edustajainhuonetta (House of Representative, HoR) johtava Abdallah al-Thinni on vastustanut presidentillistä neuvostoa ja tukee Khalifa al-Ghweiliä (ks. alla kappale 1.4.). Al-Thinni on pyrkinyt pitämään Libyan diplomaattiset lähetystöt hallinnassaan.³⁶

Aguila Saleh on edustajainhuoneen presidentti. Hänkin vastustaa presidentillistä neuvostoa ja on pyytänyt alaisiaan syksyllä 2016 lopettamaan yhteistyön sen kanssa. Tämäkään elin ei ole yhtenäinen, vaan Salehiakin on vastustettu.³⁷ IHS Jane'sin mukaan edustajainhuone on suosituimpi libyalaisten keskuudessa kuin GNA.³⁸

1.3. Libyan National Army (LNA)

Itäisessä Libyassa toimii Libyan National Army (LNA), jota johtaa Khalifa Haftar.³⁹ Haftar aloitti vuonna 2014 "terrorisminvastaisen" taistelun, Operation Dignity. LNA ja siihen sidoksissa olevat aseelliset ryhmät ovat taistelleet islamistisia ryhmiä vastaan, esim. ISISiä ja Benghazi Revolutionaries Shura Council (BRSC) -liittouman alla taistelevia ryhmiä vastaan.⁴⁰ Edustajainhuone julisti lokakuussa 2014, että Operation Dignity on hallituksen hyväksymä operaatio.⁴¹ LNA:sta on ICG:n Libya-asiantuntijan mukaan tullut edustajainhuonetta merkittävämpi toimija.⁴²

HRW:n mukaan LNA:n liittolaisiin kuuluu armeijan yksiköitä, paikallisia korttelipartioita (*sahawat*) ja Avengers of Blood -niminen (*Katibat Awliya' al-Dam*) aseellinen järjestö. Jotkin LNA:n yksiköt seuraavat salafistista jyrkkää islaminsuuntausta.⁴³

LNA on syyllistynyt oikeudenloukkauksiin ja kiristänyt ihmisten mahdollisuutta liikkua⁴⁴. Se on sallinut myös islamin salafilaisen suuntauksen vaikutuksen kasvaa Itä-Libyassa. LNA on, vaimentaakseen poliittisen opposition, pelotellut ja pidättäneet aktivisteja, edustajainhuoneen jäseniä ja oikeuslaitoksen ja turvallisuussektorin työntekijöitä Tobrukista Bin Jawwadiin (Sirten ja Ejdabian välissä) ylettyvällä alueella.⁴⁵

Kansainvälinen rikostuomioistuim on antanut pidätysmääräyksen LNA:n erityisjoukkojen komentajasta, Mahmoud Mustafa Busayf al-Werfallista 15.8.2017.

³⁵ SecDev 30 January 2017, s. 5

³⁶ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 10

³⁷ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 10–11

³⁸ IHS Jane's SSA 12 December 2017

³⁹ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 11

⁴⁰ HRW 29 November 2017

⁴¹ IHS Jane's SSA 30 November 2017b

⁴² El Amrani 21 December 2017

⁴³ HRW 29 November 2017

⁴⁴ LNA vaatii esimerkiksi kaikilta Labraqista (Itä-Libyassa) maan ulkopuolelle matkustavilta ihmisiltä turvallisuusselvitystä. Sitä myöntävä viranomais on syyllistynyt kidutukseen, sieppauksiin ja mielivaltaisiin pidätyksiin. Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 10, liite 10. Myös Amnesty International on ollut huolestunut siitä, että lupia myönnetään mielivaltaisesti ja ne voivat rajoittaa erityisesti naisten liikkumista. Amnesty International 3 March 2017. HRW:n mukaan kaikki Itä-Libyasta (käytännössä luultavasti LNA:n kontrolloimilta alueilta) ulkomaille matkustavat 18–45-vuotiaat miehet ja naiset tarvitsivat luvan. HRW 23 February 2017.

⁴⁵ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 11

Tuomioistuimen mukaan hän on syyllistynyt suoraan tai määrännyt sotarikoksen tunnusmerkit täyttäviä murhia vuosina 2016 ja 2017 Benghaziissa ja sen ympäristössä.⁴⁶

1.4. Government of National Salvation

Khalifa al-Ghweil⁴⁷ johtaa Government of National Salvationia (Salvation Government). Hallinto ei hyväksy yhtenäishallitukseen johtavaa sopimusta, vaan on pyrkinyt palaamaan sopimusta edeltävään aikaan tekemällä iskuja eri ministeriöihin.⁴⁸

Salvation Government hallitsi Tripolia ennen presidentillisen neuvoston muodostamista ja sai lokakuussa 2016 osia kaupungista hallintaansa.⁴⁹ Al-Ghweil on näyttänyt voimiaan avaamalla Tripolin kansainvälisen lentokentän helmikuussa 2017.⁵⁰ GNA sai sen takaisin hallintaansa toukokuussa 2017.⁵¹

Salvation Government ajettiin ulos Tripolista maaliskuussa 2017.⁵² HRW:n mukaan Salvation Governmentilla ei ollut merkittävää läsnäoloa Tripolissa kesällä 2017.⁵³ Salvation Government ei ole enää toiminnassa hallintona, mutta se taistelee yhä GNA:ta vastaan.⁵⁴ Lokakuussa 2017 al-Ghweil piti silti hallintoaan Libyan laillisena hallitsijana.⁵⁵

Al-Ghweil on luonut National Guard -joukot vastalauseena presidentillisen neuvoston luomille Presidential Guard -joukoille. National Guard muodostuu Tripolista ja Misratasta kotoisin olevista anti-Government of National Accord -joukoista. Joukkojen luominen on johtanut yhteenottoihin Tripolissa.⁵⁶

1.5. ISIS

ISIS (Islamic State in Iraq and Syria) piti Sirten kaupunkia hallinnassaan alkuvuodesta 2015 lähtien ja se oli luonut hallintokoneiston alueelle. Se esimerkiksi ylläpiti pankkitoimintaa, hallinnoi aseita ja vaikutti ihmisten perhe-elämään.⁵⁷ ISIS lyötiin Sirtessä loppuvuodesta 2016.⁵⁸

ISISin taistelijoita on paennut sen hallitsemilta alueilta. Esimerkiksi LNA:ta on syytetty siitä, että se on sallinut taistelijoiden paeta Benghaziasta Bani Walidiin.⁵⁹ ISIS

⁴⁶ International Criminal Court 15 August 2017; HRW 29 November 2017

⁴⁷ Lista aseellisista ryhmistä, jotka tukevat Khalifa al-Ghweiliä, ks. Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 101, liite 15: *Letter dated 1 June 2017 from the Panel of Experts on Libya established pursuant to resolution 1973 (2011) addressed to the President of the Security Council.* http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2017_466.pdf

⁴⁸ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 9

⁴⁹ Human Rights Council 13 January 2017, s. 4

⁵⁰ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 10. IHS Jane'sin 30. marraskuuta 2017 päivätyn tiedon mukaan Tripolin lentokenttä ei olisi toiminnassa, mutta kansainvälisiä lentoja tehtäisiin Benghaziasta (Beninan lentokenttä) ja Tripolista (Mitigan lentokenttä). IHS Jane's SSA 30 November 2017b. Tammikuussa 2018 Mitigan lentokentällä on käyty taisteluita useiden päivien ajan. Kenttä on suljettu ja lentokoneita on tuhoutunut. Reuters 17 January 2018.

⁵¹ IHS Jane's SSA 5 January 2018b

⁵² Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 9

⁵³ HRW 27 July 2017

⁵⁴ IHS Jane's SSA 5 January 2018a; HRW 29 November 2017

⁵⁵ Mahmoud 28 October 2017

⁵⁶ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 10

⁵⁷ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 12; Wintour 5 December 2016

⁵⁸ Tubiana & Gramizzi 2017, s. 122

⁵⁹ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 13

on YK:n alaisen asiantuntijapaneelin mukaan tehnyt Libyassa läheisempää yhteistyötä al-Qaidan kanssa kuin esimerkiksi Syyriassa ja Irakissa. On mahdollista, että ISISin taistelijoita siirtyy Libyassa al-Qaidaan kytköksissä oleviin ryhmiin.⁶⁰

Presidentillisen neuvoston tukemat Operation Bunyan Marsus -nimiset joukot taistelivat ISISiä vastaan. ISISin kaaduttua ne ovat pidättäneet terroristeiksi epäiltyjä henkilöitä ja vieneet niitä *ad hoc* -sotilastuomioistuimiin. Joukot pyrkivät yhä turvaamaan Sirteä ja avustavat miinojen poistamisessa. Joukkojen sisällä on kuitenkin jännitteitä ja YK:n alaisen asiantuntijapaneelin mukaan ne aiheuttavat uhkia Sirten turvallisuudelle.⁶¹ ISISin taistelijoita (tai ainakin sellaiseksi epäiltyjä) on teloitettu aseellisten joukkojen toimesta.⁶²

ISISillä on kesäkuussa 2017 päivätyn, YK:n alaisen asiantuntijapaneelin raportin mukaan ollut soluja Sirten ulkopuolella, esimerkiksi Jizhissä, Ghuraybatissa, Wadi Zamzamissa, Suq al-Khamisissa, Uwaynatissa ja Idririssä.⁶³ Tubianan ja Gramizzin mukaan ISISin soluista olisi raportoitu Tazerbossa, Ubarissa ja Sabrassa. On myös mahdollista, että taistelijat pyrkivät pakenemaan naapurimaihin Sahelin alueelle.⁶⁴

IHS Jane'sin mukaan ISIS pystytti tammikuussa 2018 tarkastuspisteen tielle noin 60 kilometriä Sirstestä länteen. Lähteen mukaan se takavarikoi tavaroita tarkastuspisteen läpi kulkeneilta.⁶⁵ ISISin taistelijat aiheuttivat siviilivahinkoja Bani Walidissa toukokuussa 2017⁶⁶ ja elokuussa 2017 Jufrassa⁶⁷. He iskivät myös lokakuussa 2017 oikeustalolle Misratassa. Iskussa kuoli 5 siviiliä. Lisäksi 41 ihmistä haavoittui, mutta UNSMIL ei tiedä, olivatko he siviileitä.⁶⁸ IHS Jane'sin mukaan ISIS teki joulukuun 2016 ja vuoden 2017 marraskuun puolivälin välillä 52 iskua. Luku voi olla todellisuudessa suurempi, sillä kaikkiin iskuihin ei ole ilmoittautunut tekijää.⁶⁹

2. Turvallisuustilanne

2.1. Väkivallan ilmenemismuodot

YK:n ihmisoikeusneuvoston mukaan iso osa väkivallasta Libyassa on erottelematonta ja se on toteutettu aseina, jotka eivät ole tarkkoja (esim. miinat, pommit ja sodan räjähtämättömät jäämät, explosive remnants of war, ERW), tiheään asutuilla alueilla.⁷⁰

Tunisiassa toimiva journalisti Chris Stephen on seurannut libyalaisien käyttämiä Facebook-ryhmiä, joissa jaetaan tietoa esimerkiksi toimivista pankeista ja paikoista, joista saa lääkkeitä. Ryhmissä varoitetaan myös alueista ("district or intersection"), joissa aseelliset ryhmät taistelevat tai joissa voi joutua siepatuksi.⁷¹ Tämän tiedon valossa näyttäisi siltä, että väkivaltaa voi ilmaantua spontaanisti ja myös paikoissa, joista paikalliset eivät välttämättä ennalta tiedä.

⁶⁰ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 17

⁶¹ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 12

⁶² UNSMIL 1 June 2017

⁶³ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 12

⁶⁴ Tubiana & Gramizzi 2017, s. 122–123

⁶⁵ IHS Jane's SSA 9 January 2018

⁶⁶ UNSMIL 1 June 2017

⁶⁷ UNSMIL 1 September 2017

⁶⁸ UNSMIL 1 November 2017

⁶⁹ IHS Jane's SSA 5 January 2018a

⁷⁰ Human Rights Council 13 January 2017, s. 5

⁷¹ Stephen 7 December 2017

Ilmaiskujen tekijää ei aina varmuudella tiedetä, mutta UNSMIL on päätellyt olemassa olevan tiedon perusteella ainakin LNA:n ja sen liittolaisten tehneen niitä.⁷² Ulkovalloista ainakin Yhdysvallat ja Egypti ovat tehneet ilmaiskuja Libyaan, lähteiden mukaan ISISiä vastaan.⁷³

UNSMILin mukaan miinat ovat uhka koteihinsa palaaville siviileille, esimerkiksi Sabryssä. Beghazi Revolutionaries Shura Council ja sen liittolaiset ovat UNSMILin mukaan miinoittaneet alueita Benghaziissa, kuten Sabryn, sen jälkeen, kun he ovat vetäytyneet sieltä.⁷⁴ Myös toinen lähde on raportoinut Benghaziin kaupungin olevan miinoitettu monilta osin.⁷⁵

UNSMIL on raportoinut myös useista ampumisista, joiden syytä ei aina tiedetä. Libyassa on hyvin paljon aseita ja myös muita erimielisyyksiä, esimerkiksi maakiistoja, selvittelään aseita, tällöin väkivallan määrä nousee helposti.⁷⁶

Näyttäisi siltä, että sairaaloihin tehdään herkästi iskuja tai niissä käydään taisteluita. Toukokuussa 2017 esimerkiksi potilas kuoli leikkauspöydälle, kun aseistettuja miehiä tuli sairaalaan Sabhassa.⁷⁷ Sairaaloita on jouduttu sulkemaan ja potilaita evakuoimaan, jos taisteluita on käyty liian lähellä.⁷⁸

Taisteluita käydään ja väkivaltaisista yhteenottoja tapahtuu myös sisäisesti siirtymään (internally displaced persons, IDP) joutuneiden ihmisten leireillä.⁷⁹

2.2. Siviilikuolemat ja loukkaantuneet

UNSMIL on kerännyt tietoja siviiliuhreista Libyassa. Se muistuttaa, että esimerkiksi pidätysten jälkeiset teloitukset eivät ole mukana tilastoissa, eivätkä tilastot ole kattavia, muun muassa koska heillä ei ole pääsyä kaikkialle maahan.⁸⁰

YK:n ihmisoikeusneuvoston mukaan UNSMIL/OHCHR raportoivat Libyasta vuonna 2016 yhteensä 498 siviiliuhrista. Heistä 212 kuoli ja 286 haavoittui. Yleisimmät kuolinsyyt olivat ilmaiskut, tulitus (gunfire) ja kranaattituli. Suurin osa kuolintapauksista sattui Benghaziissa. Iskuja tehtiin esimerkiksi lasten leikkipaikkoihin, sisäisesti siirtymään joutuneiden leireille, rauhanomaisia mielenosoittajia päin ja sairaaloihin. Kesäkuussa 2016 löytyi useita joukkohautoja Itä-Libyassa sijaitsevasta Adjabiyasta (Ejdabia).⁸¹

Alla olevassa listassa on UNSMILin kirjaamat uhrit, jotka se on pystynyt varmistamaan siviileiksi kuukausittain vuonna 2017 ja alla kappaleessa 2.3. *Turvallisuustilanne ja väkivallan ilmenemismuodot alueittain* siviiliuhrit on eroteltu alueittain ja raportoitu myös alueella tapahtunut väkivallanmuoto, jos mahdollista.

⁷² UNSMIL 1 April 2017; UNSMIL 1 May 2017

⁷³ Africa Confidential 9 June 2017; IHS Jane's 5 January 2018b

⁷⁴ UNSMIL 1 September 2017

⁷⁵ Forum on China-Africa Cooperation 4.1.2018

⁷⁶ UNSMIL 1 May 2017; UNSMIL 1 November 2017; IHS Jane's SSA 11 December 2017a

⁷⁷ WHO 21 December 2017

⁷⁸ UNSMIL 1 May 2017; UNSMIL 1 June 2017

⁷⁹ UNSMIL 1 August 2018

⁸⁰ UNSMIL 1 January 2018

⁸¹ Human Rights Council 13 January 2017, ss. 5–6

Tammikuu 2017: 16 kuollutta ja 12 haavoittunutta.⁸²

Helmikuu 2017: kolme kuollutta ja 8 haavoittunutta.⁸³

Maaliskuu 2017: 20 kuollutta ja neljä haavoittunutta.⁸⁴

Huhtikuu 2017: 26 kuollutta ja kaksi haavoittunutta.⁸⁵

Toukokuu 2017: 18 kuollutta ja 50 haavoittunutta.⁸⁶

Kesäkuu 2017: 9 kuollutta ja 17 haavoittunutta.⁸⁷

Heinäkuu 2017: 15 kuollutta ja 21 haavoittunutta.⁸⁸

Elokuu 2017: seitsemän kuollutta ja 14 haavoittunutta.⁸⁹

Syyskuu 2017: 12 kuollutta ja 23 haavoittunutta.⁹⁰

Lokakuu 2017: 23 kuollutta ja 15 haavoittunutta.⁹¹

Marraskuu 2017: kuusi kuollut ja kymmenen haavoittunutta.⁹²

Joulukuu 2017: viisi kuollutta ja yksi haavoittunutta.⁹³

UNSMILin tietojen perusteella vuonna 2017 Libyassa kuoli 160 siviiliksi varmistettua ihmistä ja haavoittui 177 siviiliksi varmistettua ihmistä.

Middle East Monitor viittaa National Commission for Human Rights in Libya -järjestön raporttiin (raporttia ei löytynyt internetistä), jonka mukaan vuonna 2017 yhteensä 433 ihmistä olisi kuollut Libyassa. Heistä 10 oli naisia ja 79 oli lapsia. Uutisessa ei eritelty olivatko kuolleet siviilejä vai taistelijoita. Lähes puolet kuolemantapauksista johtui taisteluista ja miinoista ja muista räjähteistä. Näiden lisäksi 143 katosi (forced disappearance) tai joutui mielivaltaisesti pidätetyksi ja 186 ihmistä kidnapattiin.⁹⁴

2.3. Turvallisuustilanne ja väkivallan ilmenemismuodot alueittain

Alueet on alla jaettu seuraavasti:

Länsi-Libya (Tripolitania) koostuu Tripolin, Almagebin, Misratan, Sirten (Surt), Al Jabal Al Gharbin, Nalutin, Zwaran (Zuwara), Azzawyan ja Aljfaran maakunnista (*mantika*);

---

⁸² UNSMIL 1 February 2017

⁸³ UNSMIL 1 March 2017

⁸⁴ UNSMIL 1 April 2017

⁸⁵ UNSMIL 1 May 2017

⁸⁶ UNSMIL 1 June 2017

⁸⁷ UNSMIL 1 July 2017

⁸⁸ UNSMIL 1 August 2017

⁸⁹ UNSMIL 1 September 2017

⁹⁰ UNSMIL 2 October 2017

⁹¹ UNSMIL November 2017

⁹² UNSMIL 1 December 2017

⁹³ UNSMIL 1 January 2018

⁹⁴ Middle East Monitor 2 January 2018

Itä-Libya (Cyrenaica) koostuu Tobrukin, Dernan, Al Jabal Al Akhdarin, Al Marjin, Benghaziin, Ejdabian (Ajdabia) ja Alkufran (Kufra) maakunnista;

Etelä-Libya (Fezzan) koostuu Aljufran (Jufra), Murzuqin, Sebhan (Sabha), Ubarin, Ghatin ja Wadi Ashshatin maakunnista.⁹⁵

Alla on ensin kuvausta pääkaupunki Tripolin turvallisuustilanteesta. Sen jälkeen jokaisen alueen alussa on lyhyt analyysi alueen tilanteesta ja mahdollisesta kehityksestä. Kaikista aseellisista välikohtauksista tai siviilikuolemista ei ole välttämättä raportoitu.

Johdannon jälkeen on jokaisessa kappaleessa esitetty UNSMILin kirjaamat uhrin, jotka se on pystynyt varmistamaan siviileiksi, vuodelta 2017 ja sen jälkeen järjestön kuvauksia alueella tapahtuneista väkivallanmuodoista. UNSMIL muistuttaa, että esimerkiksi pidätysten jälkeiset teloitukset eivät ole mukana tilastoissa, eivätkä tilastot ole kattavia, muun muassa koska heillä ei ole pääsyä kaikkialle maahan.⁹⁶

2.3.1. Tripoli

Tripolilaiset aseelliset ryhmät vastustavat pääkaupungin ulkopuolisten ryhmien tuleamista kaupunkiin. Ryhmät tukevat GNA:ta, mutta liittolaisuudet saattavat vaihtua, jos poliittinen tilanne muuttuu, esimerkiksi jos presidentillinen neuvosto tai GNA hajoaisivat. Tällöin ryhmät voisivat taistella myös toisiaan vastaan.⁹⁷

HRW:n mukaan osia pääkaupungista Tripolista hallinnut Fajr Libya -liittouma⁹⁸ siirtyi tukemaan GNA:ta maaliskuussa 2017. GNA:ta tukevat aseelliset ryhmät olisivat saaneet kaupungin hallintaansa kesäkuussa 2017. Kaupungissa ja sen läheisyydessä on silti yhä aseellisia yhteenottoja nyt toimimattoman Salvation Governmentin Khalifa Ghweiliä tukevia joukkoja vastaan.⁹⁹

IHS Jane'sin mukaan GNA:ta tukevien ryhmien liittolaissuhteet ovat rakoilleet ja väkivalta on lisääntynyt Tripolissa keväällä ja kesällä 2017.¹⁰⁰ YK:n alainen asiantuntijapaneeli mainitsee myös, että Tripolissa tripolilais- ja misratalaistaustaiset aseelliset ryhmät taistelevat ja tekevät iskuja toisiaan vastaan ja sieppaavat vastustajiaan. Eri ryhmät taistelevat myös valtiollisten instituutioiden hallinnasta.¹⁰¹

IOM on raportoinut taisteluista eri puolilla Tripolin kaupunkia. Se raportoi, että helmikuussa käytiin intensiivisiä taisteluita Abu Slimin alueella Tripolissa, jonka seurauksena 35 perhettä joutui jättämään kotinsa. Aselepo saatiin sovituksi, mutta raportissa ei kerrota, ovatko perheet palanneet.¹⁰² IOM raportoi sen jälkeen, että paikalliset asukkaat ja aseelliset ryhmät ovat taistelleet eri puolilla Tripolia

⁹⁵ Ks. kartta OCHA 22 March 2017. *LIBYA: Administrative Boundaries*. https://www.unocha.org/sites/unocha/files/Libya-%20Admin%20boundary_A4_r150_20170322.pdf

⁹⁶ UNSMIL 1 Jan 2018

⁹⁷ Africa Confidential 3 February 2017

⁹⁸ Fajr Libya (Libya Dawn) sai misratalaisten aseellisten ryhmien kanssa Tripolin hallintaansa elokuussa 2014. Se ei hyväksy Tobrukissa olevaa hallintoa ja on taistellut Khalifa Haftarin kanssa liittoutuneita joukkoja vastaan. Liittoumaan kuuluu useita aseellisia ryhmiä, jotka katsovat olevansa Muammar Gaddafin hallinnon kaataneen vallankumouksen vartijoita. Global Security 29.2.2016.

⁹⁹ HRW 27 July 2017; IHS Jane's SSA 5 January 2018a

¹⁰⁰ IHS Jane's SSA 5 January 2018a

¹⁰¹ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 14

¹⁰² IOM 22 February–1 March 2017

(kaupungiosissa Hai al-Andalus, Hai al-Islami, Hai al-Sinayi ja Hai al-Diyafa) maaliskuussa 2017.¹⁰³

BBC uutisoi, että toukokuussa 2017 käytiin taisteluita Tripolin eteläosissa GNA:ta tukevien ja vastustavien joukkojen välillä. Suurin osa kuolleista (28) ja haavoittuneista (130) olisi ollut taistelijoita. Alueella oli ollut Salvation Governmentia johtavan Khalifa Ghweilia tukevien aseellisten ryhmien päämaja. GNA:ta tukevat joukot saivat päämajan hallintaansa maaliskuussa 2017, kun Ghweil pakotettiin ulos kaupungista, mutta BBC:n mukaan alueella on silti kymmeniä aseellisia ryhmiä.¹⁰⁴

Presidentillisen neuvoston luoma presidentillinen kaarti (Presidential Guard) on ilmoittanut marraskuussa 2017 turvanneensa Tripolin ja Zawiyan (etäisyys n. 40 km) välisen tien. Sillä on ainakin kaksi tarkastuspistettä tiellä. Ennen eri aseelliset ryhmät ovat partioineet tiellä ja sen käyttäjiä kohtaan on tehty iskuja. Niiden seurauksena ihmisten on pitänyt käyttää kiertotietä. Tietä on yritetty avata myös aiemmin, mutta sitä ei ole pystytty pitämään auki pitkiä aikoja.¹⁰⁵ OCHA raportoi myös marraskuussa 2017, että sama rannikkotie kuin yllä, olisi ollut ajoittain joiltain osin kiinni 8–9.11.2017.¹⁰⁶

Presidentillinen neuvosto julisti syyskuussa 2017 poikkeustilan Tripoliin. Se kielsi Baset Igtet -nimistä yrittäjää ja presidenttiehdokkuutta havittelevaa henkilöä tukevan mielenosoituksen pitämisen vedoten yleiseen turvallisuuteen. Lähteistä ei käynyt ilmi, onko poikkeustila purettu. Samaan aikaan kaupungissa oli huhuja, että kaupungin etelä- ja kaakkois-puolella olevat islamistiset ryhmät pyrkisivät saamaan Tripolin kansainvälisen lentokentän hallintaansa, jotta Igtet voisi palata maahan. Ryhmät karkotettiin kaupungista heinäkuussa 2017 sen jälkeen, kun Khalifa Ghweilin johtama Salvation Government pakotettiin ulos kaupungista.¹⁰⁷

Gurjin kaupunginosassa Tripolissa käytiin taisteluita lokakuussa 2017. Taisteluissa kuoli kolme henkilöä, joista yksi vahvistettiin siviiliksi ja yksi taistelijaksi. Taisteluita käyneistä ryhmistä toinen kannattaa presidentillistä neuvostoa ja toinen Khalifa Ghweilin Salvation Governmentia.¹⁰⁸

Aradan kaupunginosassa Tripolissa, Suq al-Juman alueella¹⁰⁹ lähellä käytiin lokakuussa 2017 taisteluita. Libya Heraldin mukaan neljä ihmistä kuoli ja 17 haavoittui. Lähteen mukaan taisteluita kävivät kaksi presidentilliseen neuvostoon sidoksissa olevaa ryhmää keskenään. Tilanne rauhoittui lähteen mukaan, kun Rada Special Deterrence Forces -ryhmä saapui paikalle.¹¹⁰

Tripolissa Ghararatin alueella, Mitigan lentokentän lähellä, käytiin taisteluita lokakuussa 2017. Myös Tripolin satama oli suljettu. Libya Heraldin haastatteleman paikallisen henkilön mukaan siellä oli aseistautuneita siviilejä. Muualla kaupungin keskustassa olisi aseellisia ryhmiä partioimassa. Lentokenttä jouduttiin sulkemaan hetkeksi. Rada Special Deterrence Forces oli julistanut Ghararatin alueen aiemmin sotilasalueeksi ja käskenyt ihmisiä pysymään poissa kaduilta. Mitigan lentokenttä

¹⁰³ IOM 2–15 March 2017

¹⁰⁴ BBC 26 May 2017

¹⁰⁵ Zaptia/Libya Herald 15 November 2017

¹⁰⁶ OCHA 13 November 2017

¹⁰⁷ Ali/Libya Herald 24 September 2017

¹⁰⁸ Libya Herald 2 October 2017

¹⁰⁹ GNA:n alainen Rada Special Deterrence Forces toimii erityisesti Tripolin etelä- ja itäosissa, mm. Suq al-Jumassa. SecDev 30 January 2017, s. 3

¹¹⁰ Libya Herald 6 October 2017

sijaitsee kaupungin sisällä, sen lähellä on esimerkiksi tori (Suq al-Juma, ks. yllä). Taisteluiden seurauksena koteja tuhoutui ohjusiskuissa ja kuusi ihmistä kuoli, mutta tietoja ei voitu vahvistaa.¹¹¹

Marraskuussa 2017 tripolilainen suufilaismoskeija ja koraanikoulu sytytettiin tuleen ilmeisesti aseellisten salafistien toimesta. Isku tehtiin juuri ennen profeetta Muhammad syntymäjuhlaa, jota salafistit pitävät harhaoppisena. Myös vuonna 2016 tehtiin samaan aikaan isku suufeja vastaan.¹¹²

Aziziyassa (n. 40 km Tripolista lounaaseen, Wershefanan alueella) käytiin taisteluita marraskuussa 2017. Ainakin yksi lapsi kuoli raketti-iskuissa ja useita rakennuksia tuhoutui. Ihmisiä pakeni kodeistaan, osa Tripoliin. Iskun jälkeen ihmiset osoittivat mieltään ja syyttivät presidentillistä neuvostoa hyökkäyksestä. Iskun tilaajasta ei ole täyttä varmuutta, mutta LNA:ta tukevia taistelijoita (Special Operations Force) ja presidentillistä neuvostoa tukevia taistelijoita hyökkäsi wershafanalaisen prikaatin tukikohtaa vastaan (4th Brigade, Wershefana Military Council). Myös kahteen muuhun tukikohtaan tehtiin iskuja. Iskut liittyivät alueen hallintaan, rikollisten kiinni saamiseen ja tien avaamiseen liikenteelle.¹¹³

Libya Heraldin mukaan Wershefanan alueella toimii gaddafilaisia taistelijoita. Aiemmin he toimivat Etelä-Libyasta käsin, mutta ovat nyt siirtyneet Wershefanaan. He ovat lähteen mukaan pääosin ulkomaisia palkkasotureita, esimerkiksi Sudanista.¹¹⁴

Reutersin mukaan taisteluiden seurauksena 480 perhettä pakeni kotoaan Wershefanan alueelta, heistä 100 palasi noin viikon jälkeen takaisin. Wershefanan alue on ollut useiden vuosien ajan väkivaltainen. Taisteluiden jälkeen sieltä löydettiin 28 ruumista, joissa oli merkkejä kidutuksesta ja ampumisesta. Libyan ihmisoikeuskomission mukaan tapetut ihmiset olisivat olleet GNA:n vastustajia.¹¹⁵

Tripolilainen Rada Special Deterrence Forces -ryhmä pidätti islamistisen kattojärjestön Derna Shoura Councilin jäseniä, jotka saapuivat Tripoliin. Pidätetyillä henkilöillä sanottiin olevan islamistisia kytköksiä.¹¹⁶

Tripolin teollisuusalueelle yritettiin tehdä kaksi autopommi-iskua tammikuussa 2018. Rada Special Deterrence Forces -ryhmä pidätti ISISin jäseniä epäilyinä suunnittelusta.¹¹⁷

Tammikuussa 2018 Mitigan lentokentällä Tripolissa käytiin jälleen taisteluita useiden päivien ajan. Kenttä oli suljettu ja lentokoneita tuhoutui. Vähintään 20 ihmistä kuoli taisteluissa ja kymmeniä haavoittui. 33rd Brigade oli iskun takana. Libya Herald -sivuston mukaan Presidentillisen neuvoston puolustusministeriö tunnusti prikaatin vielä iskua edeltävällä viikolla. Nyt prikaatin johtaja kritisoi presidentillistä neuvostoa ja sen yhteyksiä Rada Special Deterrence Forces -aseelliseen ryhmään.

¹¹¹ Fornaji/Libya Herald 17 October 2017

¹¹² Adel/Libya Herald 28 November 2017

¹¹³ Libya Herald 2 November 2017; OCHA 13 November 2017. OCHA:n sivuilla on nähtävissä kartta, missä kuvataan taisteluita Aziziyassa ja Wershefanan alueella marraskuussa 2017. Ks. OCHA: LIBYA - Azizyah and Warshafana Region. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_lby_map_azizyahflashupdate_13112017_a4.pdf

¹¹⁴ Fornaji/Libya Herald 17 October 2017

¹¹⁵ Reuters 12 November 2017

¹¹⁶ Libya Herald 25 October 2017

¹¹⁷ Prentis/Libya Herald 10.1.2018

Presidentillinen neuvosto oli pyrkinyt ilmeisesti hajottamaan prikaatin. Radan ja prikaatin välillä voi vielä ilmetä uusia taisteluita.¹¹⁸

Taistelijat pyrkivät vapauttamaan lentokentän vankilassa pidettyjä henkilöitä. Rada Special Deterrence Forces -ryhmä pidatti yli 50 Tajurasta, aivan Tripolin itäpuolelta, kotoisin olevaa henkilöä taisteluihin liittyen. Tajurassa osoitettiin mieltä pidätyksiä vastaan, koska oli epäilyksiä, että jotkin henkilöt oli pidätetty vain epäilyn perusteella.¹¹⁹

On vielä epävarmaa, tuleeko LNA hyökkäämään pääkaupunkiin Tripoliin tai yrittääkö se saada kaupunkia muuten hallintaansa. LNA:n edustaja julisti lokakuussa 2017, että se yrittää puolen vuoden päästä saada Tripolin hallintaansa ("move on to Tripoli"), jos poliittisissa neuvotteluissa ei päästä sopimukseen Libyan tulevaisuudesta. Sen mukaan armeija on valmis "seuraavaan vaiheeseen", koska Benghazi on saatu "terrorismi kukistettua". LNA:n edustaja ei uskonut puheessaan kahden eri hallituksen välisten neuvotteluiden johtavan mihinkään.¹²⁰

Zawiyassa, aivan Tripolin länsipuolella sijaitsee öljykenttiä, jotka LNA voi myös pyrkiä saamaan hallintaansa.¹²¹ LNA:n sotilaslähde sanoi lokakuussa 2017, että armeija on valmis operaatioon Zawiyan valtaamiseksi.¹²²

Tripolissa nostettiin joulukuussa 2017 valmiustasoa. Haastateltu turvallisuuslähde ei yksilöinyt, liittyikö turvallisuustason nosto juuri LNA mahdolliseen hyökkäykseen vaan puhui yleisesti, että kaikkia Tripolia lähestyviä aseellisia ryhmiä vastustettaisiin.¹²³

2.3.2. Länsi-Libya (Tripolitania)

Taisteluita käydään tiheään asutuissa kaupungeissa, kuten Tripolissa ja Zawiyassa, joissa siviileihin osuu esimerkiksi harhaluoteja.¹²⁴ Esimerkiksi Ras Lanoufissa ja Tripolissa ilmaiskuja on tehty sairaalaan ja ne ovat kärsineet myös taisteluista.¹²⁵ Tarhounassa al-Kani-aseellinen ryhmä teloitti miehen, kun hän oli saamassa hoitoa ampumisen jälkeen.¹²⁶ Joukkohautoja löydetty Sabrathasta, jossa oli 13 Saharan eteläpuoleisesta Afrikasta kotoisin olevan henkilön ruumiit.¹²⁷

Presidentillinen neuvosto aloitti Yhdysvaltojen tekemien ilmaiskujen tukemana hyökkäyksen ISISiä vastaan Sirtessä ja joulukuuhun 2016 mennessä se oli saanut kaupungin haltuunsa.¹²⁸ ICG:n Libya-asiantuntijan mukaan misratalaiset aseryhmät ovat pyrkineet vahvistamaan asemiaan Sirten ympärillä ennen kuin LNA mahdollisesti pyrki saamaan sitä hallintaansa.¹²⁹ BBC:n artikkelin mukaan paikalliset ihmiset Sirtessä pelkäävät yhä ISISin mahdollisia iskuja.¹³⁰

¹¹⁸ Reuters 17 January 2018; Prentis/Libya Herald 22.1.2018

¹¹⁹ Prentis/Libya Herald 22.1.2018

¹²⁰ Ellawati/Libya Herald 27 October 2017

¹²¹ Africa Confidential 3 February 2017

¹²² Vanguard 16 October 2017

¹²³ Vanguard 19 December 2017

¹²⁴ UNSMIL 1 March 2017

¹²⁵ UNSMIL 1 April 2017

¹²⁶ UNSMIL 1 May 2017

¹²⁷ UNSMIL 1 April 2017

¹²⁸ Human Rights Council 13 January 2017, s. 4

¹²⁹ El Amrani 21 December 2017

¹³⁰ Fathalla/BBC 7 December 2017

Haftarin joukot eli LNA saivat syyskuussa 2016 Sirten itäpuolella, rannikkokaupungeissa Ras Lanufissa ja Sidrassa sijaitsevat öljyterminaalit jälleen hallintaansa GNA:ta tukevilta joukoilta. Öljykenttien hallinnasta on käyty taisteluita vuosina 2016 ja 2017.¹³¹

Tripoli: tammikuu: 1 haavoittunut¹³²; helmikuu 2 kuollut ja 3 haavoittunut¹³³; maaliskuu: 5 kuollut¹³⁴; huhtikuu: 1 kuollut¹³⁵; toukokuu: 4 kuollut, 7 haavoittunut¹³⁶; kesäkuu: 1 kuollut¹³⁷; heinäkuu: 5 kuollut ja 6 haavoittunut¹³⁸; lokakuu: 1 kuollut¹³⁹.

Zawiya: helmikuu: 1 kuollut¹⁴⁰; maaliskuu: 1 kuollut ja 1 haavoittunut¹⁴¹; toukokuu: 1 kuollut ja 1 haavoittunut¹⁴²; kesäkuu: 2 kuollut ja 1 haavoittunut¹⁴³; heinäkuu: 1 kuollut¹⁴⁴; elokuu: 1 kuollut¹⁴⁵; syyskuu: 1 kuollut¹⁴⁶; joulukuu: 1 kuollut¹⁴⁷.

Zuwarah: helmikuu: 1 kuollut¹⁴⁸.

Ras Lanouf: maaliskuu: 3 kuollut¹⁴⁹.

Nofliya (An-Nawfaliyah): maaliskuu 1 haavoittunut¹⁵⁰.

Tarhouna: huhtikuu: 9 kuollut¹⁵¹; lokakuu: 1 haavoittunut¹⁵².

Sirte (Surt): huhtikuu: 2 kuollut¹⁵³; marraskuu: 1 kuollut¹⁵⁴.

Bani Walid: toukokuu: 1 loukkaantunut¹⁵⁵.

Misrata: kesäkuu: 1 kuollut ja 3 haavoittunut¹⁵⁶; heinäkuu: 5 haavoittunut¹⁵⁷; lokakuu: 2 kuollut¹⁵⁸.

Garabulli (Garaboli): heinäkuu: 2 kuollut¹⁵⁹.

¹³¹ Tubiana & Gramizzi 2017, ss. 120-121; IHS Jane's SSA 5 January 2018a

¹³² UNSMIL 1 February 2017

¹³³ UNSMIL 1 March 2017

¹³⁴ UNSMIL 1 April 2017

¹³⁵ UNSMIL 1 May 2017

¹³⁶ UNSMIL 1 June 2017

¹³⁷ UNSMIL 1 July 2017

¹³⁸ UNSMIL 1 August 2017

¹³⁹ UNSMIL 1 November 2017

¹⁴⁰ UNSMIL 1 March 2017

¹⁴¹ UNSMIL 1 April 2017

¹⁴² UNSMIL 1 June 2017

¹⁴³ UNSMIL 1 July 2017

¹⁴⁴ UNSMIL 1 August 2017

¹⁴⁵ UNSMIL 1 September 2017

¹⁴⁶ UNSMIL 2 October 2017

¹⁴⁷ UNSMIL 1 January 2018

¹⁴⁸ UNSMIL 1 March 2017

¹⁴⁹ UNSMIL 1 April 2017

¹⁵⁰ UNSMIL 1 April 2017

¹⁵¹ UNSMIL 1 May 2017

¹⁵² UNSMIL 1 November 2017

¹⁵³ UNSMIL 1 May 2017

¹⁵⁴ UNSMIL 1 December 2017

¹⁵⁵ UNSMIL 1 June 2017

¹⁵⁶ UNSMIL 1 July 2017

¹⁵⁷ UNSMIL 1 August 2017

¹⁵⁸ UNSMIL 1 November 2017

¹⁵⁹ UNSMIL 1 August 2017

Warshafana: heinäkuu: 1 kuollut¹⁶⁰; marraskuu: 1 haavoittunut¹⁶¹.

Sabratha: syyskuu: 5 kuollut ja 12 haavoittunut¹⁶²; joulukuu: 1 kuollut¹⁶³.

Khoms: marraskuu: 4 haavoittunut¹⁶⁴.

Väkivallan muotoja: useita harhaluoteja, ampuminen tarkastuspisteellä, summittainen tulitus, Tripolissa aseellisia iskuja pankkeihin, ilmaiskuja Ras Lanoufiin sairaalaan, ampumisia, siviilien ampuminen, isku yliopistolle, taisteluiden väliin jääminen Tripolissa, Garabullissa, Zawiyassa, Sabrathassa ja Khomsissa, siviileiden ampuminen ja muu heidän kohtaama väkivalta sisäisesti siirtymään joutuneiden leireillä, taisteluosuma YK:n työntekijään, isku oikeustalolle, sirpaleosumat, ERW (explosive remnants of war).¹⁶⁵

2.3.3. Itä-Libya (Kyrenaika)

LNA:ta tukevat aseelliset järjestöt kontrolloivat pääosin itäistä Libyaa.¹⁶⁶ Itä-Libyassa taistelut ovat keskittyneet Benghaziin, jossa on myös paljon siviileitä taisteluiden keskellä. Benghaziissa UNSMILin raporttien perusteella taistelut ja niistä seuraavat siviilikuolemat ovat yleisiä.

Benghazi oli pitkään LNA:n saartama kunnes vuonna 2016 taistelut kiihtyivät.¹⁶⁷ LNA sai maaliskuuhun 2017 mennessä ison osan kaupungista haltuunsa. ISIS ja Beghazi Revolutionaries Shura Council ovat YK:n alaisen asiantuntijapaneelin mukaan tulittaneet LNA:n kontrolloimia siviilialueita Benghaziissa.¹⁶⁸ IHS Jane'sin mukaan LNA voitti aseelliset ryhmät Benghaziissa heinäkuussa 2017.¹⁶⁹ Benghaziissa on kuitenkin ollut aseellisia ryhmiä, jotka vastustavat LNA:ta. LNA julkisti 4.1.2018, että se on saanut viimeisenkin alueen hallintaansa. Taistelut alueesta kestivät lähteen mukaan viisi kuukautta.¹⁷⁰

Benghaziissa tehtiin kaksi tuhoisaa pommi-iskua moskeijaan 23.1.2018. Iskuissa kuoli ainakin 41 ihmistä. Sekä presidentillinen neuvosto että edustajainhuone tuomitsivat iskun. YK sanoi iskun olevan sotarikos.¹⁷¹

LNA:n mukaan vuonna 2017 yli 160 sen sotilasta kuoli Benghaziissa käydyissä taisteluissa. 68 heistä kuoli maamiinoin. 200 sotilasta loukkaantui.¹⁷²

Derna kaupunki ei ole LNA:n hallinnassa. Se on piirittänyt kaupunkia elokuusta 2016 taistelussaan kaupungissa olevaan Derna Mujahideen Shura Councilia

¹⁶⁰ UNSMIL 1 August 2017

¹⁶¹ UNSMIL 1 December 2017

¹⁶² UNSMIL 2 October 2017

¹⁶³ UNSMIL 1 January 2018

¹⁶⁴ UNSMIL 1 December 2017

¹⁶⁵ UNSMIL 1 February 2017; UNSMIL 1 March 2017; UNSMIL 1 April 2017; UNSMIL 1 May 2017; UNSMIL 1 June 2017; UNSMIL 1 July 2017; UNSMIL 1 August 2017; UNSMIL 2 October 2017; UNSMIL 1 November 2017; UNSMIL 1 December 2017

¹⁶⁶ HRW 29 November 2017; IHS Jane's SSA 5 January 2018a

¹⁶⁷ Amnesty International 30 September 2016

¹⁶⁸ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 13, 21

¹⁶⁹ IHS Jane's SSA 5 January 2018b

¹⁷⁰ Forum on China-Africa Cooperation 4.1.2018

¹⁷¹ Zaptia/Libya Herald 25.1.2018; Aljazeera 24.1.2018

¹⁷² Forum on China-Africa Cooperation 4.1.2018

vastaan (DMSC). DMSC osallistui taisteluihin ISISiä vastaan ja on hallinnut Dernaa huhtikuusta 2016 lähtien.¹⁷³ LNA on hyökännyt alueille Qanfudah'ssa ja Dernassa, joilla asuu siviileitä.¹⁷⁴

LNA on kontrolloinut kaikkea liikennettä, esimerkiksi polttoaineen ja ruoan liikkumista, Dernaan ja sieltä ulos, sen jälkeen, kun LNA:n lentäjä tapettiin kaupungissa 29.7.2017. LNA ampui 18.9.2017 Martouban tarkastuspisteellä ilmaan karkottaakseen Dernan asukkaita, jotka yrittävät päästä tarkastuspisteen läpi. Ampumisen seurauksena kolme ihmistä haavoittui. Saarto vaikuttaa ainakin 100 000 ihmisen elämään.¹⁷⁵

Tebu- ja Zway-yhteisöt ovat jakaneet alueita Kufrassa viime vuosina aseellisten yhteenottojen seurauksena. Mielisairas henkilö tapettiin lokakuussa 2017 hänen ylitettyään vahingossa rajan.¹⁷⁶ Kufrassa 10 000 tebuja, pääosa heistä siviilejä, on Zway-prikaatin piirittämänä.¹⁷⁷

Benghazi: tammikuu: 5 kuollut ja 9 haavoittunut¹⁷⁸; helmikuu 4 haavoittunut¹⁷⁹; maaliskuu 8 kuollut ja 2 haavoittunut¹⁸⁰; huhtikuu: 7 kuollut ja 2 haavoittunut¹⁸¹; toukokuu: 15 haavoittunut¹⁸²; kesäkuu: 3 kuollutta, 7 haavoittunut¹⁸³; heinäkuu: 6 kuollut ja 10 haavoittunut¹⁸⁴; elokuu: 4 kuollut ja 14 haavoittunut¹⁸⁵; syyskuu: 5 kuollut ja 8 haavoittunut¹⁸⁶; lokakuu: 7 kuollut ja 7 haavoittunut¹⁸⁷; marraskuu: 5 kuollut ja 5 haavoittunut¹⁸⁸; joulukuu: 3 kuollut ja 1 haavoittunut¹⁸⁹.

Tobruk: maaliskuu: 2 kuollut¹⁹⁰; syyskuu: 1 kuollut¹⁹¹.

Salouq (Suluq): toukokuu: 5 kuollut ja 20 haavoittui.¹⁹²

Derna: syyskuu: 3 haavoittunut¹⁹³; lokakuu: 7 kuollut ja 7 haavoittunut¹⁹⁴.

Kufra: lokakuu: 1 haavoittunut¹⁹⁵.

Väkivallan muotoja: useita ilmaiskuja Benghaziin ja Dernaan, autopommi, useita ERW, sairaanhoitajan pahoinpitely, joutuminen taisteluiden keskelle kaupungissa ja

¹⁷³ HRW 5 November 2017; OCHA 6 November 2017; HRW 29 November 2017

¹⁷⁴ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 21

¹⁷⁵ UNSMIL 1 September 2017; UNSMIL 2 October 2017; UNSMIL 1 November 2017; HRW 5 November 2017; OCHA 6 November 2017

¹⁷⁶ UNSMIL 1 November 2017

¹⁷⁷ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 16

¹⁷⁸ UNSMIL 1 February 2017

¹⁷⁹ UNSMIL 1 March 2017

¹⁸⁰ UNSMIL 1 April 2017

¹⁸¹ UNSMIL 1 May 2017

¹⁸² UNSMIL 1 June 2017

¹⁸³ UNSMIL 1 July 2017

¹⁸⁴ UNSMIL 1 August 2017

¹⁸⁵ UNSMIL 1 September 2017

¹⁸⁶ UNSMIL 2 October 2017

¹⁸⁷ UNSMIL 1 November 2017

¹⁸⁸ UNSMIL 1 December 2017

¹⁸⁹ UNSMIL 1 January 2017

¹⁹⁰ UNSMIL 1 April 2017

¹⁹¹ UNSMIL 2 October 2017

¹⁹² UNSMIL 1 June 2017

¹⁹³ UNSMIL 2 October 2017

¹⁹⁴ UNSMIL 1 November 2017

¹⁹⁵ UNSMIL 1 November 2017

maaseudulla, ei-taisteluihin liittyvä ampuminen, tykistötulen alle jääminen Benghaziassa, sirpalehaavat ja räjähdystuhojen aiheuttamat haavat Benghaziassa, miinat, harhaluodit.¹⁹⁶

2.3.4. Etelä-Libya (Fezzan)

YK:n alaisen asiantuntijapaneelin mukaan aseellinen konflikti on kiihtynyt etelässä ja siitä on yhä enemmän tullut Itä- ja Länsi-Libyaan hallitsevien ryhmien taisteluenttä. Koska mukana on yhä enemmän aseellisia ryhmiä, voi alueen turvallisuus heiketä entisestään.¹⁹⁷

LNA toimii myös Etelä-Libyassa ja vuonna 2016 vahvisti läsnäoloaan siellä.¹⁹⁸ Africa Confidentialin mukaan LNA pyrkii saamaan Jufran maakunnassa sijaitsevia keidaskaupunkeja (mm. Brak al-Shatti ja Bani Walid) hallintaansa suurempana tavoitteenaan valloittaa Tripoli.¹⁹⁹ IHS Jane's muistuttaa, että itälibyalaisista heimoista koostuvat aseelliset ryhmät ei välttämättä halua taistella Länsi-Libyassa.²⁰⁰

Väkivalta onkin lisääntynyt merkittävästi Etelä-Libyassa huhtikuusta 2017 lähtien. Presidentillisen neuvoston nimittämä puolustusministeriö on taistellut LNA:n joukkoja vastaan ja eri osapuolet ovat tehneet alueelle (mahdollisesti Tamanhintiin, Sabhaan) ilmaiskuja.²⁰¹ Siellä sijaitsee lentotukikohtia.²⁰²

LNA:ta tukevat aseelliset joukot saivat valloitettua misratalaiselta aseelliselta ryhmältä (Third Force) Fezzanin alueen kesällä 2017.²⁰³

Jotkin Etelä-Libyassa olevat heimot ovat hajautuneet sisäisesti kannattamaan eri taistelevia osapuolia. Esimerkiksi Tebu-yhteisö oli pettynyt LNA:han ja yhteisön jäsenet ovat taistelleet toisiaan vastaan. Myös Awlad Sulayman -yhteisön jäsenet ovat taistelleet eri puolilla.²⁰⁴

Sabha (Sebha): tammikuu: 6 kuollut ja 2 haavoittunut²⁰⁵; maaliskuu 1 kuollut²⁰⁶; huhtikuu 7 kuollut²⁰⁷; kesäkuu: 1 kuollut ja 6 haavoittunut²⁰⁸.

Hun: tammikuu: 5 kuollutta²⁰⁹; toukokuu: 1 kuollut, 6 haavoittunut²¹⁰; kesäkuu: 1 kuollut²¹¹.

Brak al-Shatti: toukokuu: 6 kuollut²¹².

¹⁹⁶ UNSMIL 1 February 2017; UNSMIL 1 March 2017; UNSMIL 1 April 2017; UNSMIL 1 May 2017; UNSMIL 1 June 2017; UNSMIL 1 July 2017; UNSMIL 1 August 2017; UNSMIL 2 October 2017; UNSMIL 1 November 2017; UNSMIL 1 December 2017

¹⁹⁷ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, ss. 16–17

¹⁹⁸ Human Rights Council 13 January 2017, s. 4

¹⁹⁹ Africa Confidential 9 June 2017

²⁰⁰ IHS Jane's SSA 5 January 2018

²⁰¹ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 16

²⁰² IHS Jane's SSA 5 January 2018b

²⁰³ IHS Jane's SSA 5 January 2018a

²⁰⁴ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 16

²⁰⁵ UNSMIL 1 February 2017

²⁰⁶ UNSMIL 1 April 2017

²⁰⁷ UNSMIL 1 May 2017

²⁰⁸ UNSMIL 1 July 2017

²⁰⁹ UNSMIL 1 February 2017

²¹⁰ UNSMIL 1 June 2017

²¹¹ UNSMIL 1 July 2017

Jufra: elokuu: 2 kuollut²¹³.

Väkivallan muotoja: tuhopoltto, ilmaiskuja vankiloihin eri puolilla Sabhaa, ilmaiskuja Jufraan ja Huniin, taisteluiden väliin jääminen Sabhassa ja Brak al-Shattissa, heimojen aseellisten yhteenottojen väliin jääminen.²¹⁴

3. Uhat siviilejä kohtaan

3.1. Ihmisoikeusloukkauksia ja haavoittuvia ryhmiä

3.1.1. Uskonnolliset vähemmistöt ja uskonnollisiin kohteisiin tehdyt iskut

Suurin osa, 97 % noin 6,7 miljoonasta libyalaisesta on sunnimuslimeita. Vähemmistöuskontoja maassa edustavat kristityt, hindut, bahait, ahmadit, buddhalaiset ja juutalaiset. Maassa on myös etninen ryhmä, amazigh, jotka ovat pääosin ibadi-muslimeita.²¹⁵ Muammar Gaddafin hallinnon kaaduttua ja aseellisen konfliktin alettua vähemmistöjen määrä on voinut muuttua.

Maan itäosissa vaikuttava Supreme Fatwa Committee julisti heinäkuussa 2017 fatwan eli uskonnollisen ohjeen, jonka mukaan ibadi-muslimit ovat epäuskovia. HRW:n mukaan maassa olisi 300 000-400 000 ibadi-muslimia (5-10 % väestöstä). Suurin osa heistä kuuluu ilmeisesti amazigh-vähemmistöön.²¹⁶

Suufi-pyhättöihin on tehty iskuja lokakuussa ja marraskuussa 2017. HRW:n mukaan iskuja on suufeja vastaan on tehty vuodesta 2011 ja suufeja on myös siepattu ja tapettu.²¹⁷

Moskeijaan tehtiin autopommi-isku Salouqissa toukokuussa 2017, jossa kuoli kolme ihmistä ja 22 haavoittui heidän lähteissään perjantai-rukouksesta.²¹⁸ Benghaziissa tehtiin myös pommi-isku moskeijaan. Iskussa haavoittui kuusi ihmistä.²¹⁹

3.1.2. Naiset, lapset ja seksuaalinen väkivalta

Naisten asema on huono Libyan yhteiskunnassa sekä lainsäädännön että käytännön tasolla. Vuosina 2014 ja 2015 useita naispuolisia aktivisteja on lähtenyt maasta tai alkanut toimimaan matalammalla profiililla uhkailun takia. Myös maanpaossa olevia sekä miespuolisia naisten asemaa tukevia aktivisteja on peloteltu tai vangittu.²²⁰

Esimerkiksi ISIS on siepannut naisia ja lapsia ja käyttänyt heitä seksuaalisesti hyväkseen. Erityisesti siirtolaiset ovat olleet järjestön kohteena. Jos naiset ja lapset

²¹² UNSMIL 1 June 2017

²¹³ UNSMIL 1 September 2017

²¹⁴ UNSMIL 1 February 2017; UNSMIL 1 March 2017; UNSMIL 1 May 2017; UNSMIL 1 June 2017; UNSMIL 1 July 2017

²¹⁵ USDOS 15 August 2017; IHS Jane's SSA 28 November 2017

²¹⁶ HRW 20 July 2017

²¹⁷ HRW 7 December 2017; UNSMIL 1 November 2017

²¹⁸ UNSMIL 1 June 2017

²¹⁹ UNSMIL 1 September 2017

²²⁰ Human Rights Council 13 January 2017, s. 8; Amnesty International 10 January 2017

on saatu vapautettua ISISiltä, ovat viranomaiset pidättäneet heidät Misratassa. Siellä vankilassa olot ovat olleet huonot ja vartijat ovat olleet miehiä.²²¹

Lapset kärsivät myös taisteluiden aiheuttamasta väkivallasta. Syyskuussa 2017 esimerkiksi lapsia kuoli kahdessa eri tapauksessa sodan aiheuttamiin räjähdettäisiin (EWR) Benghaziissa, kun he olivat leikkimässä ulkona.²²² Marraskuussa lapset joutuivat tulituksen keskelle koulumatkallaan.²²³ Väkivalta vaikuttaa myös lasten koulutukseen. Libyan opetusministeriön mukaan lähes joka kymmenes koulu ei ole toiminnassa.²²⁴ YK:n pääsihteeri on raportoinut mielivaltaisista iskuista kouluihin ja ainakin yhtä koulua on käytetty pidätyskeskuksena.²²⁵

Guardianissa ilmestyneen artikkelin mukaan miehiä raiskataan Libyassa systemaattisessa keinona käydä sota. Raiskauksilla yritetään nöyryyttää vastapuolta ja saada heistä ylivalta. Raiskauksia tehdään erityisesti vankiloissa, mutta myös esimerkiksi sisäisesti siirtymään joutuneiden leireillä. Myös muita vankeja voidaan pakottaa raiskaamaan toisia.²²⁶

3.1.3. Sieppaukset ja vangitsemiset

Pääkaupungissa Tripolissa sieppaukset ovat Tunisiassa toimivan journalistin Chris Stephenin mukaan yleisiä. Ihmisiä saatetaan siepata kaduilta ja myydä takaisin perheille. Ryhmät hakevat lisätuloja rikollisesta toiminnasta, koska talous on romahtanut entisestään.²²⁷ Eri aseelliset tai rikollisryhmät sieppaavat ihmisiä, myös lapsia. Jos perhe ei maksa vaadittuja lunnaita, niin siepattua voidaan kiduttaa ja hänet voidaan tappa.²²⁸

Ihmisiä vangitaan heidän poliittisen mielipiteen, heimon tai muun yhteyden takia tai jos tietty ryhmä tarvitsee vangin vanginvaihtoa varten. Ryhmä voi vangita henkilöitä myös saadakseen poliittista tai materiaalista hyötyä. Eri aseelliset ryhmät pidättävät ihmisiä ilman asianmukaista oikeusprosessia. UNSMIL arvioi vuonna 2016, että Libyassa oli 6 000–8 000 henkeä vangittuina, heistä yli 90 % ilman oikeudenkäyntiä. Vankeja kidutetaan usein ja heitä voidaan pakottaa antamaan tunnustus. Tunnustuksia voidaan myös näyttää televisiossa. Vankeus voi kestää useita vuosia.²²⁹

YK:n ihmisoikeusneuvoston mukaan media-toimijat, aktivistit ja ihmisoikeustyöntekijät eivät pysty toimimaan vapaasti Libyassa eikä valtio pysty tarjoamaan heille suojelua. Heitä on pidätetty eri puolilla maata ja heitä kohtaan on hyökätty. YK:n alainen asiantuntijapaneeli on maininnut poliitikot, aktivistit, pankkien työntekijät ja toimittajat yleisiksi kidnappausten kohteiksi.²³⁰ IHS Jane'sin mukaan kidnappausriski maassa on yleisesti kohonnut vuoden 2011 jälkeen, eivätkä viranomaiset pysty tarjoamaan suojaa. Erityisesti valtion työntekijöitä ja ulkomaisia

²²¹ Secretary-General 15 April 2017, ss. 13–14

²²² UNSMIL 2 October 2017

²²³ UNSMIL 1 December 2017

²²⁴ Human Rights Council 13 January 2017, s. 9

²²⁵ Secretary-General 20 April 2016, s. 16

²²⁶ Allegra 3 November 2017

²²⁷ Stephen 7 December 2017

²²⁸ Human Rights Council 13 January 2017, s. 7

²²⁹ Human Rights Council 13 January 2017, s. 13; Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 19

²³⁰ Human Rights Council 13 January 2017, s. 10; Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 19

työntekijöitä kidnapataan lunnasrahojen toivossa tai poliittisten päämäärien saavuttamiseksi.²³¹

Osa aktivisteista on paennut Tunisiaan ja muualle ulkomaille. Aktivisteja on esimerkiksi syytetty vakoojiksi. HRW:n haastattelemat aktivistit sanoivat, että Itä-Libyassa, Tripolin ympäristössä tilanne on huonontunut vuodesta 2014, jolloin misratalaisjohtoinen aseellinen ryhmittymä, Fajr Libya, aloitti taistelut pääkaupungin hallinnasta. Erityisesti naiset ja naisten asiaa ajavat henkilöt ovat aseellisten ryhmien kohteena. Aktivistit eivät uskalla ilmoittaa rikkomuksista poliisille tai eivät usko sen johtavan mihinkään.²³²

Itäisessä Libyassa (ilmeisesti House of Representativesin ja LNA:n toiminta-alueella) House of Representatives vaihtoi siviilipormestarit sotilashenkilökuntaan. Se on vähentänyt ihmisten vapautta toimia julkisesti. Esimerkiksi Benghaziin sotilaspormestari, joka on myös LNA:n esikuntapäällikkö kielsi mielenosoitusten pitämisen ilman hänen kirjallista lupaansa.²³³

3.1.4. Media, yliopistot ja poliitikot

Huhtikuussa 2017 radioasema ryöstettiin Surmanissa ja sytytettiin sen jälkeen tuleen.²³⁴ Marraskuussa 2017 aseellinen ryhmä ryösti Benghaziissa toimivan tv-aseman.²³⁵ Libyalaisen Libyan Center For Freedom of Press -järjestön mukaan vuonna 2016 tehtiin 107 hyökkäystä toimittajia ja tiedotusvälineitä vastaan.²³⁶

Yliopistoon tehtiin kranaatti-isku huhtikuussa 2017 Zawiyassa. Yksi kuoli vammoihinsa.²³⁷

Benghazin pormestaria vastaan tehtiin autopommi-isku, jossa haavoittui neljä siviiliä.²³⁸ Misratan pormestari tapettiin joulukuussa 2017, kun hänet siepattiin autostaan.²³⁹

3.1.5. Laittomat teloitukset

UNSMIL/OHCHR:n tietojen mukaan kaikki sodan osapuolet ovat syyllistyneet laittomiin tappoihin tai teloituksiin. Niitä tapahtuu eri puolilla maata. Paikalliset syyttäjänvirastot tai sisäministeriöt ovat ottaneet tapauksia tutkittavakseen, mutta tutkinnoissa ei ole tapahtunut edistystä raportointiaikana. Kesäkuussa 2016 tapettiin 12 Gaddafin hallintoon kytköksissä ollutta henkilöä, jotka yleinen syyttäjä oli juuri vapauttanut. He olivat olleet al-Baraka/al-Ruwaimi-vankilassa, jota johtava aseellinen ryhmä, Ruwaimi Brigade, on nimellisesti poliisin (Judicial Police) ja oikeusministeriön alaisuudessa.²⁴⁰ Gaddafin aikaisia korkea-arvoisia henkilöitä on tapettu myös muulloin.²⁴¹

²³¹ IHS Jane's SSA 11 December 2017a

²³² HRW 27 July 2017

²³³ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 11

²³⁴ UNSMIL 1 May 2017

²³⁵ UNSMIL 1 December 2017

²³⁶ Libyan Center For Freedom of Press , s. 3

²³⁷ UNSMIL 1 May 2017

²³⁸ UNSMIL 1 July 2017

²³⁹ UNSMIL 1 January 2018

²⁴⁰ Human Rights Council 13 January 2017, s. 6–7; Amnesty International 17 June 2016

²⁴¹ UNSMIL 1 November 2017

Amnesty Internationalin mukaan vuodesta 2011 lähtien useita vankeja on tapettu tai vangittu uudelleen heidän vapauttamisen jälkeen. Tekijöinä on ollut aseellisia järjestöjä, jotka vastustavat vapautuksia. Järjestön mukaan huono kohtelu ja kidutus ovat yleistä vankiloissa, eikä tekijöitä vastaan ole nostettu syytteitä.²⁴²

Sotavankeja on teloitettu esimerkiksi Sirtessä ja Benghaziissa.²⁴³ LNA on teloittanut vangitsemiaan BRSC:n (Benghazi Revolutionaries Shura Council) jäseniä. LNA:n General Command sanoi tutkivansa tekoja ja että LNA on sitoutunut kansallisen ja kansainvälisen lain noudattamiseen.²⁴⁴ HRW:n mukaan LNA olisi hakannut ja teloittanut mielivaltaisesti siviilejä, jotka olivat pakenemassa Benghaziasta maaliskuussa 2017.²⁴⁵

LNAn ja siihen sidoksissa olevien ryhmien hallitsemilta alueilta on löydetty laittomasti tapettuja ihmisiä, joita on myös kidutettu ennen tappamista.²⁴⁶ LNA:han sidoksissa olevien ryhmien tekemistä teloituksista on raporteja myös lokakuulta 2017 Al-Abyarin kaupungista. LNA:ta johtava Haftar on HRW:n mukaan määrännyt tutkimuksen asiasta, mutta tutkimusten etenemisestä ei ole tietoa.²⁴⁷

3.1.6. Rekrytointi aseellisiin ryhmiin

Misratalainen Benghazi Revolutionaries Shura Council on rekrytoinut taistelijoita esimerkiksi terästehtaalta (Libyan Iron and Steel Company). YK:n alaisen asiantuntijaneelin mukaan taistelijat saavat paikanpäällä ensimmäisen palkkansa, mikä on 2 000 dinaaria, ja aseensa. Misratan kaupungin johto on pyrkinyt estämään rekrytointia, jolloin aseelliset järjestöt ovat etsineet vaihtoehtoisia tapoja rekrytoida taistelijoita, esimerkiksi eteläisestä mahamid-heimosta.²⁴⁸

Aseelliset ryhmät ovat rekrytoineet myös lapsia. Lapset voivat muun trauman ja väkivallan ohella kohdata myös seksuaalista väkivaltaa ollessaan osana aseellisia ryhmiä. He voivat joutua myös ihmiskaupan uhriksi. Yhdysvaltain ihmiskaupparaportin mukaan Libyalla ei ole keinoja puuttua lasten rekrytoimiseen aseellisiin ryhmiin tai heidän suojelemisekseen.²⁴⁹ ISISillä raportoitiin vuonna 2016 olevan koulutusleirejä hallitsemansa Sirtin alueella. He kouluttivat myös alle 16-vuotiaita lapsia.²⁵⁰

UNICEF on tukenut nuorten ja lasten palaamista takaisin normaaliin elämään Zintanissa. Tarkkaa määrää aseellisissa ryhmissä olleista tai olevista nuorista ei tiedetä, mutta UNICEF oli tukenut 125 nuorta vuosina 2015–2017. Erään paikallisen työntekijän mukaan nuoret eivät välttämättä halua lähteä ryhmistä, sillä ne maksavat olosuhteisiin nähden hyvää palkkaa.²⁵¹

Eri aseelliset ryhmät rekrytoivat paikallisia yhteisöjä Libyan eteläosissa ja siellä käytävät taistelut voivat johtaa yhteisöjen rikkoontumiseen. Samasta heimosta voidaan esimerkiksi rekrytoida eri puolilla taisteleviin ryhmiin. Ryhmät ovat

²⁴² Amnesty International 17 June 2016

²⁴³ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 21

²⁴⁴ UNSMIL 1 April 2017

²⁴⁵ HRW 22 March 2017

²⁴⁶ Human Rights Council 13 January 2017, s. 6–7

²⁴⁷ HRW 29 November 2017

²⁴⁸ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 13

²⁴⁹ Secretary-General 20 April 2016, s. 16; USDOS 2017

²⁵⁰ Secretary-General 20 April 2016, s. 16

²⁵¹ Libya Herald 23 October 2017

syyllystyneet oikeudenloukkauksiin paikallisia kohtaan, jolloin he voivat hakea tukea ääriajattelua edustavista aseellisista ryhmistä.²⁵²

Libyan Observatory for Human Rights -järjestö sanoi joulukuussa 2014, että yhä suurempi määrä alaikäisiä rekrytoidaan aseellisiin joukkoihin. Järjestön mukaan kaikki osapuolet ovat syyllystyneet rekrytointiin. Jotkut taisteluissa kuolleet olivat alle 16-vuotiaita.²⁵³

4. Maan sisäisesti siirtymään joutuneet ja siirtolaiset²⁵⁴

4.1. Sisäisesti siirtymään joutuneet

Libyassa on noin 193 000 sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä (internally displaced persons, IDP). Heitä sijaitsee eri puolilla maata, suurin osa Tripolin ympäristössä luoteisosissa maata ja maan itärannikolla Benghaziissa. UNHCR:n sivulla olevasta kartasta näkyy myös, että sisäisesti siirtymään joutuneita on palannut, yhteensä noin 317 000.²⁵⁵

Tunisiassa toimiva journalisti Chris Stephen on kuvannut syitä sille, miksi ihmisten pitää lähteä kotoaan. Hänen mukaansa ihmiset joutuvat jättämään kotinsa esimerkiksi, koska heidän kotinsa ovat tuhoutuneet tai heidän heimonsa tai yhteisönsä ("tribes or groups") on karkotettu taistelualueelta.²⁵⁶

Sisäisesti siirtymään joutuneiden leireihin on tehty aseellisia iskuja. Niillä käydään taisteluita ja niissä tapahtuu myös väkivaltaisia yhteenottoja.²⁵⁷

Tominaan, Misratan ulkopuolelle, palannut, vuonna 2011 sisäisesti siirtymään joutunut henkilö ammuttiin kuoliaaksi kotinsa lähellä. Ampuminen liittyi kiistaan miehen kanssa, jonka epäiltiin olevan osa Martyr Omar Issa -aseellista ryhmää.²⁵⁸

Benghazi municipal counciliin mukaan n. 3 700 benghazilaista perhettä on sisäisesti siirtymään joutuneena. He asuvat Tripolissa, Misratassa, Khomsissa ja Zlitenissä. He joutuivat lähtemään Beghazista vuoden 2014 jälkeen, kun LNA:han yhteydessä olevat aseelliset ryhmät olivat uhanneet heitä, hyökänneet heitä vastaan tai polttaneet heidän kotejaan syyttäen heitä terrorismista. HRW:n mukaan Misratassa ja Tripolissa Benghaziista kaupunkiin paenneita on pidätetty, usein epämääräisin terrorismi-syytöksin. Lisäksi Länsi-Libyassa on noin 9 200 perhettä Benghaziista sisäisesti siirtymään joutuneena.²⁵⁹

²⁵² Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 17

²⁵³ Libya Herald 22 December 2014

²⁵⁴ Siirtolaisilla, jollei toisin mainita, viitataan tässä yhteydessä Libyassa oleviin muun maan kansalaisiin, jotka ovat saattaneet olla maassa pidempään tai jotka pyrkivät Libyan kautta kohti Eurooppaa.

²⁵⁵ UNHCR 26 December 2017. Kartta ks. UNHCR 26 December 2017: *UNHCR Libya Response in 2017* <http://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20Libya%20Dashboard%20-%20-%2028DEC17.pdf>

²⁵⁶ Stephen 7 December 2017

²⁵⁷ HRW 20 June 2017; UNSMIL 1 August 2018

²⁵⁸ UNSMIL 1 June 2017

²⁵⁹ HRW 2018

4.1.1. Palaaminen

Tässä kappaleessa on kuvattu merkittävimpiä pakolaisten paluuta koteihinsa vuonna 2017 sekä neuvotteluita paluuta varten.

IOM raportoi toukokuussa 2017, että noin 60 000 ihmistä on palannut Sirteen. Kaupungissa on ensi kertaa kahteen vuoteen toimivat puhelin- ja internet-yhteydet.²⁶⁰ BBC raportoi joulukuussa 2017, että osa paikallisista on osoittanut mieltäneet uudelleenrakentamisen hitautta vastaan.²⁶¹

IOM raportoi syyskuussa 2017, että noin 15 000 ihmistä joutui pakenemaan Sabrathasta, Tripolin länsipuolelta, taisteluiden seurauksena. Samaan aikaan viisi perhettä pystyi palaamaan Tripolista ja Tarhunasta koteihinsa Sidi Assayeh'en, Tripolin eteläpuolelle.²⁶²

Libya Heraldin mukaan eri tripolilaiset ja zintanilaiset toimijat ovat päässeet sopimukseen siitä, että ainakin 10 000 Zintaniin paennutta tripolilaista voi palata takaisin pääkaupunkiin. Aikataulua, koska he voivat siirtyä, ei vielä uutisen ilmestymisen aikaan tiedetty. Ihmiset olivat paenneet vuonna 2014 käytyjen taisteluiden jälkeen. Monet menettivät paon jälkeen työpaikkansa ja yrityksiä ja koteja varastettiin. Osa ihmisistä on palannut jo aiemmin, mutta suurin ei peläten huonoa turvallisuustilannetta. YK:n Libya-operaatio UNSMIL on ollut mukana prosessissa. Sen internet-sivuilta ei löytynyt uutisia prosessin etenemisestä.²⁶³

Misratan ja Tawerghan edustajat sopivat noin 40 000 ihmisen siirtymisestä takaisin Tawerghaan ja heille vuoden 2011 konfliktista maksettavista korvauksista.²⁶⁴ GNA on HRW:n mukaan hyväksynyt YK:n tukeman sopimuksen tawerghalaisten paluusta ja järjestö vaatii GNA:ta toimeenpanemaan sen. Tawergha sijaitsee 50 kilometriä etelään Misratalasta ja misratalaiset aseelliset ryhmät eivät ole antaneet siviilien palata. Tawerghalaiset tukivat Gaddafia vuonna 2011 ja heidät ajettiin HRW:n mukaan kodeistaan koston tuesta. Tällä hetkellä tawerghalaisia on eri puolilla Libyaa huonoissa oloissa.²⁶⁵ Libya Heraldin mukaan ihmisten paluusta on päästy sopimukseen ja heidän olisi tarkoitus palata 1. helmikuuta 2018. IOM ja asianosainen ministeriö ovat keskustelleet mm. terveys-, koulutus- ja vesiasioista sekä mielenterveyspalveluiden ja infrastruktuurin saatavuudesta.²⁶⁶

4.2. Siirtolaiset, pakolaiset ja turvapaikanhakijat

Libyassa on noin 400 000 siirtolaista. Heistä noin 36 000 on lapsia, joista lähes puolet on yksintulleita alaikäisiä.²⁶⁷ Libyassa on noin 44 000 rekisteröityä pakolaista tai turvapaikanhakijaa.²⁶⁸

Libya on tärkeä kauttakulkumaa Afrikasta ja Lähi-idästä Eurooppaan.²⁶⁹ Ihmisten salakuljetus maan läpi on mahdollista, koska maassa ei ole turvallisuusviranomaisia,

²⁶⁰ IOM 17–31 May 2017

²⁶¹ Fathalla/BBC 7 December 2017

²⁶² IOM September 2017

²⁶³ Libya Herald 23 September 2017

²⁶⁴ Human Rights Council 13 January 2017, s. 15

²⁶⁵ HRW 20 June 2017

²⁶⁶ Libya Herald 26 January 2018

²⁶⁷ UNSMIL 18 December 2017

²⁶⁸ UNHCR 26 December 2017

²⁶⁹ Guardian/Graham-Harrison 10 April 2017

jotka voisivat valvoa rajoja tai estää aseellisten ryhmien ihmisalakuljetuksen. Ihmissalakuljetukseen kuuluu myös muuta rikollista toimintaa, kuten ase-, huume- ja kultakauppaa. Eri ryhmät Libyassa, kuten heimot eteläisessä Libyassa ja aseelliset ryhmät, siirtävät ihmisiä paikasta toiseen ja ottavat osan maksusta itselleen.²⁷⁰

Eri ryhmät käyvät aseellisia taisteluita ihmissalakuljetuksesta. YK:n alaisen asiantuntijapaneelin mukaan myös Libyan rannikkovartiosta on kytköksissä rikolliseen toimintaan.²⁷¹ Aseellisten ryhmien jäseniä on päässyt osaksi rannikkovartiostoa samalla tavalla kuin jäseniä integroitiin osaksi valtion turvallisuusviranomaisia vuoden 2011 jälkeisessä uudistusprosessissa. Kiinnioton jälkeen siirtolaiset viedään laivoilta takaisin pidätyskeskuksiin.²⁷²

Libyaan saapuminen, oleskelu ja lähteminen ilman lupaa on laitonta Libyan lainsäädännön²⁷³ mukaan ja laittomasti maassa olevat voidaan vangita kunnes heidät karkotetaan. Enimmäispidätysaikaa ei ole määritelty. Koska maassa ei ole toimivaa turvapaikanhakujärjestelmää eikä maan viranomaisilla ole tällä hetkellä toimintavaltuuksia, voivat salakuljettajat ja aseelliset ryhmät käyttää hyväkseen lainsäädäntöä ja olemassa olevia pidätyskeskuksia.²⁷⁴

YK:n alainen asiantuntijapaneeli on kuvannut yleisiä siirtolaisten reittejä Afrikasta Libyan rannikolle. Tultaessa Nigeristä siirtolaiset kerätään varastoihin Lounais-Libyan aavikolle Qatruniin, Awbariin, Sabhaan ja Murzuqiin. Sieltä heidät kuljetetaan rannikon länsiosiin Zawiyaan, Zuwaraan ja Sabratan.²⁷⁵ Amnesty Internationalin mukaan näistä rannikkokaupungeista tuli vuoden 2011 kansannousun jälkeen keskeisimmät kaupungit salakuljetuksessa.²⁷⁶

Etiopiasta, Eritreasta ja Somaliasta tultaessa siirtolaiset kuljetetaan Kufraan Kaakkois-Libyaan ja sieltä rannikolle Ajdabiyaan. Siirtolaisia voidaan myös vaihtaa eri ryhmien välillä.²⁷⁷

Siirtolaisten huonoista oloista Libyassa on raportoitu laajalti.²⁷⁸ Heidän olonsa on ollut samanlainen jo useiden vuosien ajan. Muammar Gaddafin hallinnon kaaduttua vuonna 2011 Libya on ollut kaaoksessa ja eri toimijat (ml. aseelliset ryhmät ja salakuljettajat) pystyvät toimimaan jossain määrin itsenäisesti maassa.²⁷⁹

Eri puolilla Libya, sekä rannikolla sekä eteläisen Libyan kaupungeissa, on pidätyskeskuksia^{280, 281}. Libyassa on virallisia pidätyskeskuksia, joita ylläpitää vuonna

²⁷⁰ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 63

²⁷¹ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, ss. 103–104, liite 17

²⁷² Amnesty International 11 December 2017, ss. 34–35, 40

²⁷³ The General People's Congress - Libya, 20 June 1987.

²⁷⁴ Amnesty International 11 December 2017, s. 20

²⁷⁵ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 63

²⁷⁶ Amnesty International 11 December 2017, s. 15

²⁷⁷ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 63

²⁷⁸ Ks. esim. Mixed Migration Monitoring Mechanism December 2017: *Living on the Edge - The everyday life of migrant women in Libya*

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Living%20on%20the%20Edge%20-%20The%20everyday%20life%20of%20migrant%20women%20in%20Libya.pdf> ja Amnesty International 2017: *Libya's dark web of collusion - Abuses against Europe-bound refugees and migrants*. <https://www.amnesty.org/en/documents/mde19/7561/2017/en/>

²⁷⁹ Ks. esim. Maahanmuuttovirasto 21.8.2015: *Libyan tilannekuva elokuu 2015*

http://www.migri.fi/download/61864_Libya_tilannekatsaus_elokuu_2015.pdf?4256da1afa45d588

²⁸⁰ Kuvia pidätyskeskuksista, ks. Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 133–136, liite 31: *Letter dated 1 June 2017 from the Panel of Experts on Libya established pursuant to resolution 1973 (2011) addressed to the President of the Security Council*. http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2017_466.pdf

2012 perustettu laittoman siirtolaisuuden vastainen osasto (Department for Combating Illegal Migration, DCIM) sisäministeriön alaisuudessa. Niissä siirtolaisia pidetään ilman oikeudenkäyntiä Libyan lakien vastaisesti. Aseellisilla ryhmillä, salakuljettajilla ja ihmiskauppaajilla on omia epävirallisia pidätyskeskuksia (myös ”connection houses”, joissa siirtolaiset odottavat siirtämistä eteenpäin). Siirtolaisten tilanne on samanlainen virallisissa ja epävirallisissa pidätyskeskuksissa.²⁸²

Tarkkoja määriä pidätyskeskuksissa olevista siirtolaisista ei ole saatavilla. Virallisissa pidätyskeskuksissa arvioitiin YK:n ihmisoikeusneuvoston mukaan vuonna 2016 olevan 4 000–7 000 vankia. Syyskuussa 2017 heitä olisi ollut 7 000. Virallisia pidätyskeskuksia hallinnoivan DCIM:n mukaan marraskuussa 2017 niissä olisi ollut 19 900 pakolaista ja siirtolaista. Toisaalta UNHCR ja Libyan viranomaiset arvioita lokakuussa 2017, että pelkästään Sabrathassa, Itä-Libyassa olisi ollut noin 20 500 siirtolaista vangittuna. Epävirallisissa pidätyskeskuksissa olisi Amnesty Internationalin mukaan ollut tuhansia vankeja. Vankeja ei rekisteröidä.²⁸³

DCIM voi avata ja sulkea pidätyskeskuksia nopeallakin aikavälillä eikä aina voi tietää varmuudella, onko jokin keskus sen operoima. Arviot sen ylläpitämien keskusten määrästä vaihtelevat 17 ja 36 välillä. Jokin aseellinen ryhmä voi myös johtaa keskusta, vaikka se olisikin DCIM:n alaisuudessa. Amnesty Internationalin mukaan DCIM olisi sulkemassa osaa keskuksista ja pyrkimässä keskittämään vankeja Tripoliin. Maan ollessa kaoottisesti tilanteessa muutosprosessi tulisi kuitenkin olemaan hyvin vaikea.²⁸⁴

Ihmiset voivat olla pidätettyinä pitkiäkin aikoja²⁸⁵ ja he voivat joutua tekemään pakkotyötä ollessaan pidätettyinä, miehet esimerkiksi rakennustyömailla ja maanviljelyksen parissa ja naiset prostituoituina. Samalla siirtolaiset odottavat, että esimerkiksi perhe lähettää rahaa pidättäjille, tai että salakuljettajat siirtävät heidät eteenpäin matkansa varrella. Ruokaa on vain vähän saatavilla, osa siirtolaisista on kertonut olleensa useamman päivän syömättä, ja erilaisia tauteja esiintyy. Ihmisiä on kuollut aliravitsemukseen. Siirtolaisia voidaan pitää vangittuina esimerkiksi maataloilla tai pidätyskeskukset voivat olla varastotaloja, joissa ei ole riittäviä WC- tai suihkutiloja, tiloja nukkumiseen tai ilmanvaihtoa. Vangeilta on myös joskus voitu evätä pääsy WC-tiloihin.²⁸⁶

Naiset voivat kohdata seksuaalista ja fyysistä väkivaltaa eikä terveydenhuollon osajia ole paikalla esimerkiksi synnytyksissä.²⁸⁷ UNSMIL/OHCHR on raportoinut, että raiskaukset ovat yleisiä pidätyskeskuksissa.²⁸⁸ Amnesty Internationalin mukaan myös kidutus on yleistä keskuksissa. Vankeja on saatettu esimerkiksi kiduttaa samalla kun on soitettu heidän perheelleen ja kiristetty rahaa. Sekä DCIM:n työntekijät että aseellisten ryhmien jäsenet voivat kiduttaa vankeja.²⁸⁹ Siirtolaiset voivat jäädä pidätyskeskuksissa myös taisteluiden keskelle, kun he eivät pääse

---

²⁸¹ UNHCR 11 December 2017

²⁸² Human Rights Council 13 January 2017, s. 9; Amnesty International 11 December 2017, s. 7

²⁸³ Human Rights Council 13 January 2017, s. 14; Amnesty International 11 December 2017, s. 7, 28; OHCHR 14 November 2017; UNHCR 17 October 2017

²⁸⁴ Amnesty International 11 December 2017, s. 27

²⁸⁵ Panel of Experts on Libya 1 June 2017, s. 63

²⁸⁶ Guardian/Graham-Harrison 10 April 2017; Mixed Migration Monitoring Mechanism December 2017, s. 9; Human Rights Council 13 January 2017, s. 9; Tubiana & Gramizzi 2017, s. 129; UNHCR 17 October 2017

²⁸⁷ Mixed Migration Monitoring Mechanism December 2017, s. 9

²⁸⁸ Human Rights Council 13 January 2017, s. 8

²⁸⁹ Amnesty International 11 December 2017, s. 31

pakenemaan pidätyskeskuksista.²⁹⁰ UNHCR:n mukaan siirtolaiset ovat hyvin traumatisoituneita.²⁹¹

Mixed Migration Monitoring Mechanismin haastattelemien naisten mukaan monilla siirtolaisilla on jo maahan saapuessaan terveydellisiä tarpeita. Ilman oleskelulupaa he eivät ole päässeet julkisen terveydenhuollon pariin.²⁹² Myös WHO on raportoinut hankaluuksista saada siirtolaisia hyväksytyiksi joihinkin sairaaloihin.²⁹³

Siirtolaisten lapsille ei ole pääsyä kouluun. Mixed Migration Monitoring Mechanismin mukaan lasten äidit voivat opettaa heitä kotona. Äideillä ei ole aina saatavilla tarvittavaa opetusmateriaalia eikä opetusta hyväksytä, jotta opintoja voisi jatkaa korkeammissa opetusasteissa.²⁹⁴

Salakuljettajat saattavat myydä Eurooppaan matkalla olevan henkilön kolmansille osapuolille, jos siirtolaisen rahat esimerkiksi loppuvat kesken. Ihmisiä on kaupattu orjakaupan oloisesti julkisestikin. IOM:n mukaan salakuljettajat voivat tekeytyä avustusjärjestöiksi ja näin yrittää saada ihmisiä mukaansa.²⁹⁵

Saharan eteläpuolisesta Afrikasta kotoisin olevat henkilöt voivat kohdata Libyassa myös rasismia ihonvärinsä takia. Heidän voidaan ajatella olevan rikollisia, levittävän tauteja tai olevan vuonna 2011 syrjäytetyn Muammar Gaddafin hallintoon sidoksissa. Gaddafi käytti ulkomaisia taistelijoita palkkasotureina hallitessaan Libyaa. Saharan eteläpuolisesta Afrikasta kotoisin olevia naisia voidaan pitää prostituoituina. Jotkut kristityt naiset ovat esimerkiksi tekeytyneet muslimeiksi herättäkseen vähemmän huomiota paikallisten keskuudessa.²⁹⁶

Mixed Migration Monitoring Mechanismin haastattelemien siirtolaisten mukaan heidän on vaikea saada oleskelulupaa (arab. *iqama*) Libyaan. Erään haastateltavan mukaan se voi maksaa 630–760 euroa ja mukaan tarvitsee välittäjän. On myös henkilöitä, jotka esiintyvät oleskelulupia myöntävinä viranomaisina, mutta huijaavatkin ihmisten rahat. Oleskelulupaa tarvitsee esimerkiksi sim-kortin ostamiseen puhelinta varten.²⁹⁷

UNHCR on evakuoinut pakolaisia Libyan Tripolista Niameyhin, Nigeriin. He ovat olleet kotoisin esimerkiksi Eritreasta, Etiopiasta ja Sudanista. UNHCR ja muut järjestöt ovat tarjonneet oikeudellista neuvontaa, terveystalvueluita kuten rokotuksia pakolaisille ja turvapaikanhakijoille.²⁹⁸

5. Humanitaarinen tilanne

Noin 1,3 miljoonaa ihmistä eli noin joka viides tarvitsee humanitaarista apua Libyassa. Järjestöt eivät pysty kuitenkaan avustamaan kaikkia, esimerkiksi WFP oli suunnitellut tarjoavansa ruoka-apua noin 150 000–175 000 ihmiselle, mutta saavutti

²⁹⁰ Human Rights Council 13 January 2017, s. 6

²⁹¹ UNHCR 17 October 2017

²⁹² Mixed Migration Monitoring Mechanism December 2017, s. 7

²⁹³ WHO June–July 2017, s. 2

²⁹⁴ Mixed Migration Monitoring Mechanism December 2017, s. 8

²⁹⁵ Guardian/Graham-Harrison 10 April 2017

²⁹⁶ Mixed Migration Monitoring Mechanism December 2017, ss. 3–4

²⁹⁷ Mixed Migration Monitoring Mechanism December 2017, s. 6–7

²⁹⁸ UNHCR 14 November 2017

vuoden 2017 heinä–lokakuussa vain 1 500–45 000 ihmistä/kuukausi. Ruokaturva on heikoin Sirten, Wadi al-Hayaan/Ubarin ja Ghatin maakunnissa.²⁹⁹

Infrastruktuuri on kärsinyt pahoin taisteluista ja siitä, ettei siitä ole huolehdittu pitkään aikaan. Sähkökatkot ovat yleisiä Libyassa erityisesti kesäisin, kun sähköntarve on suurta.³⁰⁰

Ranskalainen humanitaarinen järjestö Acted on tuonut Benghaziin alueelle vesipumppuja, koska alkuperäiset ovat menneet rikki, kun niitä ei ole käytetty vuosiin.³⁰¹ Marraskuussa 2017 aseellinen järjestö³⁰² sulki hetkeksi Tripoliin suuresta maanalaisesta vesivarannosta johtavan vesiputken. Paikalliset joutuivat ostamaan etsimään vettä vanhoista kaivoista. Myös kadun alta porattiin vettä. UNICEFin mukaan vaarana on, että ihmiset käyttävät likaantunutta vettä ja että vesi-välitteiset taudit lisääntyvät.³⁰³ Lokakuussa vesi oli poikki osasta Tripolia lähes kaksi viikkoa, koska sama aseellinen järjestö sulki sen. Vesiasioita hoitava viranomaisen on vaatinut viranomaisia ja kansalaisia suojelemaan vesiputkia paremmin.³⁰⁴

Libyan terveydenhuolto on kärsinyt pahasti vuosien taisteluista ja epävakaina oloista. WHO:n mukaan 97 sairaalasta 80 ja 1 355 terveyskeskuksesta 1 082 on täysin tai osittain toiminnassa. Kaikkia palveluita, kuten perhesuunnittelua, tarttumattomien tautien tai raskaudenaikaista hoitoa ei ole saatavilla kaikissa sairaaloissa tai terveyskeskuksissa.³⁰⁵

WHO raportoi joulukuussa 2017, että terveydenhuollon työntekijöitä on viime aikoina siepattu enenevässä määrin. Vuodesta 2012 on siepattu 8 työntekijää, joista 4 vuonna 2017. Terveydenhuollon ammattilaisista on ollut pulaa eri puolilla maata, sillä monet ovat paenneet taistelualueilta, esimerkiksi eteläisestä Sabhasta, muihin osiin. Samalla Sabhan alueelle on saapunut sisäisesti siirtymään joutuneita ja siirtolaisia Libyan ulkopuolelta. Taisteluista on myös käyty toiminnassa olevien sairaaloiden sisällä.³⁰⁶

Benghazissa al-Jalaan sairaala ja sen henkilökunta on ollut usein hyökkäysten tai uhkailun kohteena ja sairaalan johtaja on pyytänyt Benghazi Security Room -joukkoja takaamaan sairaalan turvallisuus.³⁰⁷

Terveydenhuolto on myös alirahoitettua eikä sairaaloissa ole välttämättä kaikkia tarvikkeita. Se on WHO:n mukaan myös huonosti hallinnoitu. 97 sairaalasta 17 on suljettu ja vain neljä sairaalaa toimii 75–80 % teholla. Viidennes terveyskeskuksista on suljettu ja muiden toiminta ei pysty vastaamaan tarpeeseen. Puutetta on myös taisteluihin liittyvien vammojen hoidossa. Esimerkiksi Tripolissa oli kesällä 2017 yli 600 amputoitua henkilöä odottamassa proteesia.³⁰⁸

²⁹⁹ WFP December 2017; OCHA 22 December 2017

³⁰⁰ Stephen 7 December 2017

³⁰¹ ACTED 27 Décembre 2017

³⁰² Aseellinen järjestö ei lähteen mukaan ollut kytköksissä mihinkään Libyan hallitukseen, vaan se kiristi sulkemisella johtajansa vapautusta. Stephen 7 December 2017.

³⁰³ Stephen 7 December 2017

³⁰⁴ Libya Herald 26 November 2017

³⁰⁵ WHO October 2017

³⁰⁶ WHO 21 December 2017

³⁰⁷ UNSMIL 1 January 2018

³⁰⁸ WHO June–July 2017, s. 1, 3

LNA rajoitti matkustamista Dernaan ja sieltä ulos sekä kielsi perustarvikkeiden, kuten ruoan ja polttoaineen viemisen kaupunkiin seurauksena sen lentäjän taposta 29.7.2017. Puolitoistavuotias lapsi kuoli elokuussa 2017 Dernassa korkeaan kuumeeseen. Häntä ei voitu polttoainepulan takia viedä sairaalaan.³⁰⁹ LNA rajoitti ambulanssien liikkumista alueella myös 30.10.2017.³¹⁰ Rajoitusten takia Dernassa on pulaa lääkkeitä ja tarvikkeista.³¹¹

Libyassa raportoitiin kesällä 2017 seitsemän influenssa-tapausta, viisi aivokalvontulehdusta, neljä hinkuyskää, kolme tuhkarokkoa, kolme akuuttia keltaisuus-oireyhtymää ja kaksi veristä ripulia.³¹²

---

³⁰⁹ 1 September 2017

³¹⁰ UNSMIL 1 November 2017

³¹¹ HRW 5 November 2017

³¹² WHO June–July 2017, s. 2

Lähteet

ACTED 27 Décembre 2017. *Supporting Benghazi returnees with access to water.* <http://www.acted.org/fr/node/16069> (käyty 8.1.2018)

Adel/Libya Herald 28 November 2017. *Sufi mosque attacked in Tripoli.* <https://www.libyaherald.com/2017/11/28/sufi-mosque-attacked-in-tripoli/> (käyty 26.1.2018)

Africa Confidential

3 February 2017. *Front lines in flux.* https://www.africa-confidential.com/article/id/11909/Front_lines_in_flux [edellyttää kirjautumista] (käyty 30.1.2018)

9 June 2017. *States of failure.* https://www.africa-confidential.com/article/id/12019/States_of_failure [edellyttää kirjautumista] (käyty 12.1.2018)

Ali, Moutaz/Libya Herald 24 September 2017. *State of emergency in Tripoli ahead of banned pro-Igiti rally.* <https://www.libyaherald.com/2017/09/24/state-of-emergency-in-tripoli-ahead-of-banned-pro-igiti-rally/> (käyty 26.1.2018)

Aljazeera 24.1.2018. *Libya: Double car bombing kills 33 in Benghazi.* <http://www.aljazeera.com/news/2018/01/libya-double-car-bombing-kill-33-benghazi-180124062921229.html> (käyty 26.1.2018)

Allegra, Cécile 3 November 2017. *Revealed: male rape used systematically in Libya as instrument of war.* The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2017/nov/03/revealed-male-used-systematically-in-libya-as-instrument-of-war> (käyty 30.1.2018)

Amnesty International

17 June 2016. *Libya: Killing of 12 detainees after court orders their release must be investigated.* <https://www.amnesty.org/en/documents/mde19/4291/2016/en/> (käyty 9.1.2018)

30 September 2016. *Libya: Civilians trapped in Benghazi in desperate conditions as fighting encroaches.* <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/09/libya-civilians-trapped-in-benghazi-in-desperate-conditions-as-fighting-encroaches/> (käyty 11.1.2018)

10 January 2017. *Urgent Action - Activist Tortured and at Risk of Expulsion.* <https://www.amnesty.org/en/documents/mde19/5426/2017/en/> (käyty 9.1.2018)

3 March 2017. *Libya: Arbitrary military decree highlights precariousness of women's rights in Libya.*

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde19/5820/2017/en/> (käyty 9.1.2018)

11 December 2017. *Libya's Dard Web of Collusion: Abuses against Eruope-Boud Refugees and Migrants.*

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde19/7561/2017/en/> (käyty 9.1.2018)

El Amrani, Issandr 21 December 2017. *New Risks in Libya as Khalifa Haftar Dismisses UN-backed Accord.* International Crisis Group.

<https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/21xii17-libya-commentary.pdf> (käyty 15.1.2018)

BBC 26 May 2017. *Libya turmoil: Rival armed groups clash in capital, Tripoli.*

<http://www.bbc.com/news/world-africa-40063409> (käyty 26.1.2018)

Ellawati/Libya Herald 27 October 2017. *LNA will go to Tripoli says Mismari, accuses negotiators in Tunis of extending the crisis.*

<https://www.libyaherald.com/2017/10/27/lna-will-go-to-tripoli-says-mismari-accuses-negotiators-in-tunis-of-extending-the-crisis/> (käyty 26.1.2018)

European Council on Foreign Relations (päiväämätön). *A Quick Guide to Libya's Main Players.* http://www.ecfr.eu/mena/mapping_libya_conflict (käyty 30.1.2018)

Fathalla, Amira/BBC 7 December 2017. *After IS, Libya yearns for normality.*

<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-42242522> (käyty 26.1.2018)

Fornaji, Hadi/Libya Herald 17 October 2017. *Now Tripoli port as well as Mitiga airport closed as Ghararat fighting continues.*

<https://www.libyaherald.com/2017/10/17/now-tripoli-port-as-well-as-mitiga-airport-closed-as-ghararat-fighting-continues/> (käyty 26.1.2018)

Forum on China-Africa Cooperation 4.1.2018. *Over 160 Libyan soldiers killed in Benghazi in 2017: official.* <http://www.focac.org/eng/zxxx/t1523577.htm> (käyty 30-1-2018)

Gazzini, Claudia 2 May 2017. *Libya: No Political Deal Yet.* International Crisis Group

<https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/north-africa/libya/libya-no-political-deal-yet> (käyty 11.1.2018)

The General People's Congress - Libya 20 June 1987. *Law no. 6 of 1987 Organizing the Exit, Entry and Residence of Foreign Nationals in Libya.*

[http://security-legislation.ly/sites/default/files/files/lois/1214-Law%20No.%20\(6\)%20of%201987_EN.pdf](http://security-legislation.ly/sites/default/files/files/lois/1214-Law%20No.%20(6)%20of%201987_EN.pdf) (käyty 9.1.2018)

Global Security 29.2.2016. *Libya Dawn / fajr Libya.*

<https://www.globalsecurity.org/military/world/para/libya-dawn.htm> (käyty 17.1.2018)

Guardian/Graham-Harrison, Emma 10 April 2017. *Migrants from west Africa being 'sold in Libyan slave markets'.*

<https://www.theguardian.com/world/2017/apr/10/libya-public-slave-auctions-un-migration> (käyty 8.1.2017)

HRW - Human Rights Watch

23 February 2017. *Libya: Discriminatory Restriction on Women.*
<https://www.hrw.org/news/2017/02/23/libya-discriminatory-restriction-women> (käyty 11.1.2018)

22 March 2017. *Libya: War Crimes as Benghazi Residents Flee.*
<https://www.hrw.org/news/2017/03/22/libya-war-crimes-benghazi-residents-flee> (käyty 15.1.2018)

20 June 2017. *Libya: Ensure Safe Return of Displaced Tawerghans.*
<https://www.hrw.org/news/2017/06/20/libya-ensure-safe-return-displaced-tawerghans> (käyty 12.1.2018)

20 July 2017. *Libya: Incitement Against Religious Minority.*
<https://www.hrw.org/news/2017/07/20/libya-incitement-against-religious-minority> (käyty 11.1.2018)

27 July 2017. *Libya: Activists Being Silenced.*
<https://www.hrw.org/news/2017/07/27/libya-activists-being-silenced> (käyty 11.1.2018)

5 November 2017. *Libya: 16 Civilians Killed in Derna Airstrikes.*
<https://www.hrw.org/news/2017/11/05/libya-16-civilians-killed-derna-airstrikes> (käyty 11.1.2018)

29 November 2017. *Libya: Mass Extra-Judicial Execution.*
<https://www.hrw.org/news/2017/11/29/libya-mass-extra-judicial-execution> (käyty 11.1.2018)

7 December 2017. *Libya: New Wave of Attacks Against Sufi Sites.*
<https://www.hrw.org/news/2017/12/07/libya-new-wave-attacks-against-sufi-sites> (käyty 11.1.2018)

2018. *Libya. Events of 2017.* <https://www.hrw.org/world-report/2018/country-chapters/libya> (käyty 26.1.2018)

Human Rights Council 13 January 2017. *Report of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the situation of human rights in Libya, including on the effectiveness of technical assistance and capacity-building measures received by the Government of Libya.*

http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/A_HRC_34_42.pdf (käyty 8.1.2018)

IHS Jane's SSA (Sentinel Security Assessment)

28 November 2017. *Libya: Demography.*
<https://janes.ihs.com/NorthAfrica/Display/1303731> [edellyttää kirjautumista] (käyty 15.1.2018)

30 November 2017a. *Libya: Infrastructure.*
<https://janes.ihs.com/NorthAfrica/Display/1303732> [edellyttää kirjautumista] (käyty 15.1.2018)

30 November 2017b. *Libya: Non-State Armed Groups*.
<https://janes.ihs.com/NorthAfrica/Display/1303814> [edellyttää kirjautumista] (käyty 15.1.2018)

11 December 2017a. *Libya: Executive Summary*.
<https://janes.ihs.com/NorthAfrica/Display/1303727> [edellyttää kirjautumista] (käyty 15.1.2018)

11 December 2017b. *Libya: External Affairs*.
<https://janes.ihs.com/NorthAfrica/Display/1303735> [edellyttää kirjautumista] (käyty 19.1.2018)

12 December 2017. *Libya: Internal Affairs*.
<https://janes.ihs.com/NorthAfrica/Display/1303733> [edellyttää kirjautumista] (käyty 12.1.2018)

5 January 2018a. *Libya: Armed Forces*.
<https://janes.ihs.com/NorthAfrica/Display/1303736> [edellyttää kirjautumista] (käyty 12.1.2018)

5 January 2018b. *Libya: Army*.
<https://janes.ihs.com/NorthAfrica/Display/1767243> [edellyttää kirjautumista] (käyty 12.1.2018)

9 January 2018. *Islamic State militants set up checkpoint in Libya's Tripolitania*.
https://janes.ihs.com/TerrorismInsurgencyEvents/Display/JTIC_758338 [edellyttää kirjautumista] (käyty 15.1.2018)

International Criminal Court 15 August 2017. *Situation in Libya: ICC Pre-Trial Chamber I issues a warrant of arrest for Mahmoud Mustafa Busayf AL-WERFALLI for war crimes*. <https://www.icc-cpi.int/Pages/item.aspx?name=pr1328> (käyty 11.1.2018)

ICG - International Crisis Group 3 December 2015: *The Prize: Fighting for Libya's Every Wealth*. <https://d2071andvip0wj.cloudfront.net/165-the-prize-fighting-for-libya-s-energy-wealth.pdf> (käyty 16.1.2018)

IOM

22 February–1 March 2017. *Displacement Event Tracker - Weekly Update*. Reliefweb.
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/DTM%20Libya%20Weekly%20Displacement%20Event%20Tracker%2022%20February%20-%20201%20March%202017.pdf> (käyty 26.1.2018)

2–15 March 2017. *Displacement Event Tracker - Biweekly Update*. Reliefweb.
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/DTM%20Libya%20Bi-weekly%20Displacement%20Event%20Tracker%202%20-%202015%20March%202017.pdf> (käyty 26.1.2018)

17–31 May 2017. *Displacement Event Tracker - Biweekly Update*. Reliefweb.

<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/EN%20-%20DTM%20Libya%20Displacement%20Event%20Tracker%202017%20-%202031%20May.pdf> (käyty 26.1.2018)

September 2017. *Displacement Event Tracker - Update*. Reliefweb.

https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/EN%20-%20DTM%20Libya%20Displacement%20Event%20Tracker%20September%202017_0.pdf (käyty 26.1.2018)

Libya Herald

22 December 2014. *Libyan Human Rights Group Call for Halt to Militias Hiring Minors*. Saatavilla osoitteessa:

<https://www.marsad.ly/en/2014/12/22/libyan-human-rights-group-calls-for-halt-to-militias-hiring-minors/> (käyty 15.1.2018)

23 September 2017. *Tripoli-Zintan IDP return deal cut in Tunis, but without a date*. <https://www.libyaherald.com/2017/09/23/tripoli-zintan-idp-return-deal-cut-in-tunis-but-without-a-date/> (käyty 26.1.2018)

2 October 2017. *Tripoli clashes between Tajouri forces and Nawasi brigade leave three dead*.

<https://www.libyaherald.com/2017/10/02/tripoli-clashes-between-tajouri-forces-and-nawasi-brigade-leave-three-dead/> (käyty 26.1.2018)

6 October 2017. *Clashes in east Tripoli*.

<https://www.libyaherald.com/2017/10/06/clashes-in-east-tripoli/> (käyty 26.1.2018)

23 October 2017. *UNICEF sees success in reintegrating of Zintani child soldiers*. <https://www.libyaherald.com/2017/10/23/unicef-sees-success-in-reintegrating-of-zintani-child-soldiers/> (käyty 15.1.2018)

25 October 2017. *Rada arrests members of Derna Shoura Council visiting Tripoli*. <https://www.libyaherald.com/2017/10/25/rada-arrests-members-of-derna-shoura-council-visiting-tripoli/> (käyty 26.1.2018)

26 November 2017. *Ahnish's militiamen again threaten Tripoli's water*.

<https://www.libyaherald.com/2017/11/26/ahnishs-militiamen-against-threaten-tripolis-water/> (käyty 26.1.2018)

2 November 2017. *Civilians flee shelling in Azziziya as PC and LNA join forces against Qaddafi supporters and "criminals"*.

<https://www.libyaherald.com/2017/11/02/civilians-flee-shelling-in-azziziya-as-pc-and-lna-join-forces-against-qaddafi-supporters-and-criminals/> (käyty 26.1.2018)

26 January 2018. *Blocked Tawerghan roads cleared in preparation for return of locals*. <https://www.libyaherald.com/2018/01/26/blocked-tawerghan-roads-cleared-in-preparation-for-return-of-locals/> (käyty 26.1.2018)

Libyan Center For Freedom of Press 3.5.2017. 2016 أن تكون صحفياً في ليبيا،،، التقرير السنوي <http://lcfp.org.ly/wp-content/uploads/2017/05/LCFP-Report-2016-new.pdf> (käyty 11.1.2018)

Maahanmuuttovirasto 21.8.2015. *Libyan tilannekuva elokuu 2015*. http://www.migri.fi/download/61864_Libya_tilannekatsaus_elokuu_2015.pdf?4256da1afa45d588 (käyty 8.1.2018)

Mahmoud, Khalid 28 October 2017. *Ghweil Says Tripoli is beyond Haftar's Reach. Asharq al-Awsat*. <https://aawsat.com/english/home/article/1066146/ghweil-says-tripoli-beyond-haftar%E2%80%99s-reach> (käyty 17.1.2018)

Middle East Monitor 2 January 2018. *Death toll in Libya last year was 433*. <https://www.middleeastmonitor.com/20180102-death-toll-in-libya-last-year-was-433/> (käyty 16.1.2018)

Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale (päiväämätön). *Gli uffici*. http://www.ambtripoli.esteri.it/ambasciata_tripoli/it/ambasciata/gli_uffici (käyty 12.1.2018)

Mixed Migration Monitoring Mechanism December 2017. *Living On The Edge - The everyday life of migrant women in Libya*. Reliefweb. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Living%20on%20the%20Edge%20-%20The%20everyday%20life%20of%20migrant%20women%20in%20Libya.pdf> (käyty 8.1.2017)

OCHA - Office for the Coordination of Humanitarian Affairs

22 March 2017. *LIBYA: Administrative Boundaries*. https://www.unocha.org/sites/unocha/files/Libya-%20Admin%20boundary_A4_r150_20170322.pdf (käyty 12.1.2018)

6 November 2017. *Libya | Protection of civilian concerns in Derna Flash Update #3*. <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/oc.pdf> (käyty 15.1.2018)

13 November 2017. *LIBYA - Azizyah and Warshafana Region. Displacement from Azizyah as of 10 November 2017*. http://www.reachresourcecentre.info/system/files/resource-documents/reach_lby_map_azizyahflashupdate_13112017_a4.pdf (käyty 26.1.2018)

22 December 2017. *Libya: Humanitarian Dashboard*. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/libya_humanitarian_dashboard_jan-nov_2017.pdf (käyty 17.1.2018)

OHCHR - Office for the High Commissioner for Human Rights 14 November 2017. *UN human rights chief: Suffering of migrants in Libya outrage to conscience of humanity*. <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=22393&LangID=E> (käyty 9.1.2018)

Panel of Experts on Libya 1 June 2017. *Letter dated 1 June 2017 from the Panel of Experts on Libya established pursuant to resolution 1973 (2011) addressed to the President of the Security Council.*

http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2017_466.pdf (käyty 9.1.2018)

Prentis, Jamie/Libya Herald

10.1.2018. *Rada confirms detention of two IS militants following aborted Tripoli car bombings.*

<https://www.libyaherald.com/2018/01/10/rada-confirms-detention-of-two-is-militants-following-aborted-tripoli-car-bombings/> (käyty 26.1.2018)

22.1.2018. *RADA arrests 61 connected with Mitiga airport attack.*

<https://www.libyaherald.com/2018/01/23/rada-arrests-61-connected-with-mitiga-airport-attack/> (käyty 26.1.2018)

Reuters

12 November 2017. *Nearly 30 bodies found after clashes near Libyan capital: activists.* <https://www.reuters.com/article/us-libya-security/nearly-30-bodies-found-after-clashes-near-libyan-capital-activists-idUSKBN1DC0SI> (käyty 26.1.2018)

17 January 2018. *Airport in Libya's capital shut for third day after clashes.* <https://www.reuters.com/article/us-libya-security/airport-in-libyas-capital-shut-for-third-day-after-clashes-idUSKBN1F624P> (käyty 18.1.2018)

SecDev 30 January 2017. *The Libyan Government's Special Deterrence Force: A Solution, or Part of the Problem?* Tellus-maatietokanta [edellyttää kirjautumista].

Secretary-General

20 April 2016. *Children and armed conflict.* United Nations.

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=s/2016/360&referrer=/english/&Lang=E (15.1.2018)

15 April 2017. *Report of the Secretary-General on conflict-related sexual violence.*

https://www.ecoi.net/file_upload/1226_1499262462_n1708433.pdf (15.1.2018)

Stephen, Chris 7 December 2017. *Libya's downward spiral to shortages, militia power, and migrant abuse.* IRIN. <http://www.irinnews.org/analysis/2017/12/07/libya-s-downward-spiral-shortages-militia-power-and-migrant-abuse> (käyty 8.1.2018)

Tubiana, Jérôme & Gramizzi, Claudio 2017. *Tubu Trouble: State and Statelessness in the Chad–Sudan–Libya Triangle.* A co-publication of the Small Arms Survey's Human Security Baseline Assessment for Sudan and South Sudan and the Security Assessment in North Africa with Conflict Armament Research Small

Arms Survey, Graduate Institute of International and Development Studies, Geneva.
<http://www.smallarmssurveysudan.org/fileadmin/docs/working-papers/SAS-CAR-WP43-Chad-Sudan-Libya.pdf> (käyty 12.1.2018)

UNHCR

17 October 2017. *Libya: Refugees and migrants held captive by smugglers in deplorable conditions*.
<http://www.unhcr.org/news/briefing/2017/10/59e5c7a24/libya-refugees-migrants-held-captive-smugglers-deplorable-conditions.html> (käyty 19.1.2018)

14 November 2017. *UNHCR FLASH UPDATE*. Refworld.
<http://www.refworld.org/country,,UNHCR,,LBY,,5a1c09444,0.html>
(käyty 5.1.2018)

11 December 2017. *UNCHR Libya Response in 2017*. Refworld.
<http://www.refworld.org/country,,UNHCR,,LBY,,5a33946b4,0.html>
(käyty 5.1.2018)

26 December 2017. *UNHCR Libya Response in 2017*
<http://reporting.unhcr.org/sites/default/files/UNHCR%20Libya%20Dashboard%20-%2028DEC17.pdf> (käyty 12.1.2018)

UNSMIL

1 February 2017. *Human Rights Report on Civilian Casualties - January 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/human-rights-report-civilian-casualties-january-2017> (käyty 10.1.2018)

1 March 2017. *Human Rights Report on Civilian Casualties - February 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/human-rights-report-civilian-casualties-february-2017> (käyty 10.1.2018)

1 April 2017. *Human Rights Report on Civilian Casualties - March 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/human-rights-report-civilian-casualties-march-2017> (käyty 10.1.2018)

1 May 2017. *Human Rights Report on Civilian Casualties - April 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/human-rights-report-civilian-casualties-april-2017> (käyty 10.1.2018)

1 June 2017. *Human Rights Report on Civilian Casualties - May 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/libya-human-rights-report-civilian-casualties-may-2017> (käyty 10.1.2018)

1 July 2017. *Human Rights Report on Civilian Casualties - June 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/human-rights-report-civilian-casualties-june-2017> (käyty 10.1.2018)

1 August 2017. *Human Rights Report on Civilian Casualties - July 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/libya-human-rights-report-civilian-casualties-july-2017> (käyty 10.1.2018)

1 September 2017. *Human Rights Report on Civilian Casualties - August 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/human-rights-report-civilian-casualties-august-2017> (käyty 11.1.2018)

2 October 2017. *Human Rights Report on Civilian Casualties - September 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/human-rights-report-civilian-casualties-september-2017> (käyty 11.1.2018)

1 November 2017. *Human Rights Report on Civilian Casualties - October 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/human-rights-report-civilian-casualties-october-2017>

1 December 2017. *Human Rights Report on Civilian Casualties - November 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/human-rights-report-civilian-casualties-november-2017> (käyty 11.1.2018)

18 December 2017. *36,000 Child Migrants in Libya in Need of Assistance - IOM and UNICEF*. <https://unsmil.unmissions.org/36000-child-migrants-libya-need-assistance-%E2%80%93-iom-and-unicef> (käyty 15.1.2018)

1 January 2018. *Human Rights Report on Civilian Casualties - December 2017*. <https://unsmil.unmissions.org/human-rights-report-civilian-casualties-december-2017> (käyty 5.1.2018)

USDOS - US Department of State

2017. *2017 Trafficking in Persons Report - Special Case*. <https://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/countries/2017/271228.htm> (käyty 15.1.2018)

15 August 2017. *2016 Report on International Religious Freedom - Libya*. <https://www.state.gov/documents/organization/269148.pdf> (käyty 11.1.2018)

Vanguard

16 October 2017. *Libyan army prepares to take over western city of Zawiya – Military source*. <https://www.vanguardngr.com/2017/10/libyan-army-prepares-take-western-city-zawiya-military-source/> (käyty 30.1.2018)

19 December 2017. *Just in: Tension in Libya as govt announces maximum security alert in Tripoli*. <https://www.vanguardngr.com/2017/12/just-libya-announces-maximum-security-alert-tripoli/> (käyty 30.1.2018)

WFP December 2017. *Libya - Emergency Dashboard*. <http://documents.wfp.org/stellent/groups/Public/documents/ep/WFP294014.pdf> (käyty 12.1.2018)

WHO

June-July 2017. *Libyan Health Emergencies and Humanitarian Update. Issue 01.* <http://www.who.int/hac/crises/lby/libya-health-situation-report-june-july2017.pdf> (käyty 8.1.2018)

October 2017. *LIBYA: health system overview.* <http://www.who.int/hac/crises/lby/sitreps/libya-infographic-health-situation-october2017.jpg?ua=1> (käyty 17.1.2018)

21 December 2017. *Rising health worker abductions in Libya threaten fragile health system.* Refworld. <https://reliefweb.int/report/libya/rising-health-worker-abductions-libya-threaten-fragile-health-system> (käyty 8.1.2018)

Wikimedia Commons, Asav 22 August 2011. *Map of Libya (Vector version).* <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Libya-kart3.svg> (käyty 12.1.2018)

Wintour, Patrick 5 December 2016. *Isis loses control of Libyan city of Sirte.* The Guardian. <https://www.theguardian.com/world/2016/dec/05/isis-loses-control-of-libyan-city-of-sirte> (käyty 17.1.2018)

Zaptia, Sami/Libya Herald

15 November 2017. *Presidential Guard securing Tripoli-Zawia main coastal road.* <https://www.libyaherald.com/2017/11/15/presidential-guard-securing-tripoli-zawia-main-coastal-road/> (käyty 26.1.2018)

25.1.2018. *Benghazi attack death toll up to 41 amidst widespread local and international condemnation.* <https://www.libyaherald.com/2018/01/25/benghazi-attack-death-toll-up-to-41amidst-widespread-local-and-international-condemnation/> (käyty 26.1.2018)

Vastuuvapauslauseke:

This document was written by the Finnish Immigration Service's COI Service according to the common EU-guidelines for processing factual COI (2008). It was therefore composed on the basis of carefully selected, publicly available sources of information. All sources used are referenced. All information presented, except for undisputed/obvious facts has been cross-checked, unless stated otherwise. The information provided has been researched, evaluated and processed with utmost care within a limited time frame. However, this document does not pretend to be exhaustive. Neither is this document conclusive as to the merit of any particular claim to refugee status or asylum. If a certain event, person or organization is not mentioned in the document, this does not mean that the event has not taken place or that the person or organization does not exist. The information in the document does not necessarily reflect the opinion of the authority and makes no political statement whatsoever.